

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Megje'nik naponkint reggel, kivéve hétfőn

Előfizetési árak:

Helyben: Egész évre 16 kor., fél évre 8 kor., negyed évre 4 kor.
Vidékre: Egész évre 20 kor., fél évre 10 kor., negyedévre 5 kor.

Egyes szám ára 6 fillér.

POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. CSILLAG KÁROLY.

LAPTULAJDONOSOK:

Dr. JANIGA JÁNOS és Dr. VOJNICH GYULA.

Szerkesztőség:

Dr. Csillag Károly ügyvédi irodája.

Szerkesztőségi telefon: 119.

Kiadóhivatal:

KLADÉK és HAMBURGER könyvnyomdája
Batthyány-utca 5. sz.

A kiadóhivatali telefon száma: 62.

A gazdasági önállás 67-es pártja.

Báró Bánffy Dezső leköszönt a főudvarmesterségről, klubhelyiséget bérelt az új pártnak az Angol királynő szállodában és legközelebb mandátumot vállal. Dr. Óváry Ferenc, aki az őszel kilépett a szabadelvűpártból, nemrég nyílt levélben adta tudtára választóinak hogy belépett az új párt kötelékébe. Majd meg Hock János, Apponyi hajdani hívséges katonája, esküdött a tábor, a t. Ház, színe előtt hűséget a Bánffy-zászlóra. És mikor ezt a Pál fordulást zokon vették, ő is a nyílt levél rögzös, de immár nem szokatlan terére lépett. Az ország minden részén Kolozsvárott és Kassán, Debrecenben és Ujvidéken szervezkednek az új pártfiókok. Legujabban gyanutlan honpolgárok, akik mindaddig keresztet vetettek, vagy fejet csóváltak, ha a magas politikát előttük valaki szóba hozta: postán kapván az új párt programját, elolvassák a riadót altatónak.

Megindult tehát a szervezkedés az

egész vonalon és nem remélt sikerrel. Tartozzál bárminő párthoz, legyenek nem is 48-as, hanem 49-es avagy legyenek a „legsötétebb“ 67-es elveid; örömmel kell fogadnod egy életerős, új, kormányképes ellenzék kialakulásának hírért.

Sokat emlegették e kialakulással kapcsolatban a parlamenti váltógazdaság üdvet. Ennek pedig az a köze van az új párthoz, hogy ez, a parlamenti talaj kiaknázatlan erőit akarja fölhasználni, hogy terméshez, eredményhez jusson. A bölcs és tapasztalt gazda minden évben más és más gabonafajt és növényt ültet földjébe, mindig olyat, amely megbomlasztja az épen maradt és értékesíthető vegyi alkatelemeket, hogy aztán a maga gyarapodására a maga szervezetének részévé tegye. Ha egyik növény kevés foszforral táplálkozik, a következő évben olyat vet a helyére, amelynek sok foszforra van szüksége.

És a parlamenti váltógazdaság? A függetlenségi pártok a küzdelem, haladás talajának közjogi alkatelemeit csak-

nem kimerítették. Az egyetlen ellenzéki párt mellettük a néppárt, amely az egyházpolitikában látja kimerítve hivatását. Az új párt a küzdelem, haladás paragon heverő, kiaknázatlan talajelemét, a gazdasági kérdéseket tüzi ki terepéül. A dolgok természete szerint csak ellenzéki párt lehet az, amely kicsapkodja a fülledt levegőjü parlament ablakait, hogy a koratavas öserejü friss levegőáramának légvonata frissítse a kedélyeket és elméket. Ilyenformán az új párt jó, hogy kibontotta zászlaját és ami perdöntő, jókor bontotta ki.

De forgatván az új párt programját, csodáljuk, hogy az új párt intéző bizottsága amelynek névsorában olyan nevek találhatók mint Apáthy István, Busbach Péter, gróf Degenfeld József, Eötvös Károly, Hock János, Laszkáry Gyula, Óváry Ferenc, Szemere Attila, gróf Vay Ádám, báró Wesselényi Miklós, — nem tudtak egy különben megszerkesztett programmal az ország közönsége elé állani.

Vagy az a szempont vezetheti egy ily program szerzőjét, hogy pragmatice

Csillagok.

Sötét este sűrű felhők
Borúval fedik az eget.
Felhők mögül a halvány hold
Fénynyel, derüvel hiteget-

De a borús égbolton csak
Itt-ott vannak derüs helyek,
Ilyen volt az én szívem is,
Mig téged nem szerettelek.

Eloszlottak már a felhők . . .
És én nagyon boldog vagyok.
Jöjjetek fel, ragyogjatok,
Ti kedves, páros csillagok.

A mióta te is szeretsz,
Fényes mindig az én engem,
A két szemed ragyog rajta
Páros csillag gyanánt nekem!
Acs Jenő.

Norvég utirajz. *)

— A „Bácsmezei Napló“ eredeti tárczája. —

Irta: Vértesi Károly.

Tramwayra ülök utszínben, hogy a távol-
ságokat legyőzzem. A kocsivezető részén
foglak helyet, hogy többet lássak. A férő-
helynek nincs itt zsufoltsága, közönségnek
agyonbosszantása.

Egy kis darabon, aláducolt sinpáron ha-
ladunk, elugrálnak a munkások, mikor kö-
zelükbe gurul a vaskerek, de a pályatest
csakhamar szabad lesz, gyorsan haladunk,
ha nem is olyan sebesen, mint Budapesten
siklik a villamos, melyet egy lap elnevezett
»röpülő nyaktilonak« egy eset alkalmából.

Tekintetemmel keresem a kocsi kalauzát

*) Mutatvány szerzőnek sajtó alatt levő, májusban
szinnyomatu képekkel megjelenő „Norvégország“ című
utirajzaiból.

Nincs. Intenek a kétoldalt ülők, hogy a kocsi
elején, az üvegfalat ketté választó fakeretre
erősített perselybe csusztassam a viteldíjat.
Itt annyira megy a bizalom és becsületesség,
hogy mindenkiről fölteszik, miszerint kalauz
nélkül is lerójjá a járandóságot. Azt hiszed?
találkozik fületlen gomb a váltópénz között?
Nem. Isten jóvoltából bejártam már messze
földet, de ezt a ritka becsületességet, a miben
kevés, vagy talán nincs is párjuk, — köz-
ismeretű dologban nem kell beszédes példákra
utalnom — nép és a társadalom minden
osztályában, nem találtam sehol sem. Nem
hiszem el, ha mondják és nem magam látom.
Pedig ez nem az az ország, mely a kincset
devüre-borura termi, sőt a takarékoság je-
gyébe kell lépni s nagyon megfáradni a ke-
vésért, de jobb kezét előbb levágná, mint-
sem lopna.

Kerestem a ritka becsületesség okát, ku-

Dr. Heiszler J.

ORVOSTUDOR VIZGYÓGYINTÉZETE

~SZABADKÁN, Mária-Terézia-park ut.~

Telefon szám 211

Telefon szám 211.

Gyógymódok: vizcúra, massage, széneavas fürdők
(nauheimi) orvosi-torna és villanyozás.

Javalva: Álmatlanság-, főfájás-, szédülésnél; ideges-
ség- és idegfájdalmaknál. Emésztési zavarok-
nál, főképen székrekedésnél. Rheumanál. Széneavas fürdők
(nauheimi) kitűnő hatásu a szív és veredény betegségeinél.

fejtse ki, micsoda logikai kényszerűség vitt e párt megalakulására; hogy nagy koncepcióju tanulmányt nyújtson és szillogizmussal vezesse le, mi az új párt hivatása. Vagy legyen abban a programban az értelem és meggyőzés lassan ható ereje helyett a lelkesedés lángoló tüze, amelynek nyelvét ur és paraszt egykép megérti. Foglalja rövid, kategorikus kijelentésekbe, mit akar a párt. Az előkészítés stádiumában az előbbi fajtára van szükség. A szervezés munkájában az utóbbira.

Az új párt kibocsátott programja mindkét fajtát átfogni próbálja és a mixtum kompozitum nem sikerül. Ahol pragmatikus akar lenni, ott a lelkesedő másik rész kedvéért, az egység okáért, nem elég mély. Ahol lelkesedni akar, ott a pragmatikus rész kedvéért nem elég tüzes. Programját hol tizenegy, hol tizenhét pontba foglalja. Ugyanazon pontot más felosztásban másképp szövegezi. És a legtöbb pont egyik szövegezésben sem elég tömör, nem elég kategorikus. Általánosságok, frázisok foglalják el a tények helyét. Pl. az első programpont első mondata ez: „Az állam egész szervezetének nemzeti tartalommal való megtöltése.“ Az ilyen kijelentés a bevezetés bevezetésébe való és nem az 1. numerus alá. Bizalmatlanságot kelt az olyan hátsó ajtónyitvatartás, aminő a 3-ik pontban foglaltatik. Mellverdesve követeli a mondat első felében a hadsereg magyar részében az állami nyelv és nemzeti jelleg érvényesülését, aztán utána teszi: az 1867: XII. szerinti fejedelmi jogokkal egybehangzóan. Hisz ép ez a kérdés, hogyan véli az új párt az „egy-

behangzást“ meg az „érvényesülést“ megvalósíthatónak?

Az új párt inaugurálta új közgazdasági politika nincs eléggé előtérbe állítva. Ez külsőleg az első programpontokba foglalással volt volna demonstrálandó. Érdekes, hogy Ausztria részére a föderalizmust tartja jogosnak.

A westfáli béke óta, amely az első nemzetközi szerződésnek tekinthető, szokásban van az államok képviseltése más államoknál. Nálunk azonban ez Ausztriával való példátlan helyzeteink minősége folytán javarészt meg hiúsult, illetve az osztrák képviseltetésbe fulladt. Csak legujabban törekszünk a külügyben is több-kevesebb önállóságra. Programjának sarkalatos pontjává azonban csak a Bánffy párt teszi a külügyi képviselő gyökeres reformját. Főcéljai közt a magyar nemzeti állam kiépítésének általános eszméjét jelöli meg elsőnek. Mondtuk már fönnebb, hogy a program hibája az általánosságoknak és részletes tervezetnek együvé csoportosítása. Így történik, hogy a második főcél a programban már pozitívum és épen ez mondja: A magyar birodalom állami létének a külképviseletben s a külkereskedelem intézményeiben úgy nyelvileg mint jelvényileg Ausztriával teljesen egyenrangú jelentkezése.

Összefügg ezzel az udvartartás magyarrá tétele, amit szintén fölvesz programjába Bánffy. Nem érdektelen látvány a cs. és kir. főudvarmester a sovén magyar aspirációk szolgálatában. Úgyesen kapcsolja a program a pártvezér ezen exponált helyzetét a program ponthoz. Még pedig így: Felséges

Uralkodónk és családja iránt a bizalom szerzetet és ragaszkodás ápolását, amely nyire lehet, még az eddiginél is nagyobb bensőséggel. Ennek előmozdítása végett kívánjuk a paritásnak megfelelő magyar udvartartást.

A pongyola szövegezés, szerkezeti és stilusegység hiánya mellett nem hiányzanak program hibái közül az egymásnak ellenmondó passzusok sem. Pl. Mi e nemzetiségeknek se nyelvét se faji műveltségét érinteni, se az alkotmány összes jogaiban és szabadságaiban őket korlátozni nem akarjuk. — És rögtön utána. „De viszont nem tűrhetjük saját érdekeikben sem, hogy ők akár egyházi, akár közoktatási vagy más ürügy alatt az állami nyelv, nemzeti műveltség és hazafiság behatása alól elzárkózzanak.“

Érvelései azonban meggyőzőek és a meggyőzést könnyű elérniök, mert csaknem axioma minden programpontja Szempontjai magasak, anélkül, hogy a részleteket és a megvalósíthatóságot szem elöl tévesztenék. Kijelentései sokszor apriorisztikusok, sokszor érdekesek.

A pártprogram szövegezésének minőségénél azonban sokkal fontosabb maga a pártprogram eszmei mivoltában és ez minden magyart kell, hogy magával ragadjon. Voltam bátor egy ízben e helyütt annak az óhajomnak kifejezést adni, vajha az Apponyi és a Bánffy párt amalgamálnának. Oly kormányképes ellenzék volna ez, amely erőben és tekintélyben jelentékenyen felülmulná a hajdani balközépet.

Dr. Schober Béla.

Munkarend. Holnap Bécsben közös minisztertanács lesz, amelyen főképp a nemet kereskedelmi szerződésre vonatkozó eddigi

tattam annak gyökerét; az iskolában találok azt. Az a meggyőződés tör bennem utat, hogy az iskolatörvény az első törvény, mely fölöslegessé tesz sok más törvényt. Régen a csatamező teremtette a hősokeket, ma az iskola viszi előre a nemzeteket. Eszembe jut a Moltke nevéhez fűződő mondat, hogy „a német tanítók nyerték meg a szedáni csatát.“

Norvégiában a legegyszerűbb ember is tud írni, olvasni; iskolázottság szempontjából — mondjuk ki bátran — Európában első helyen áll. A legegyszerűbb, a legszegényebb család is ujságot járát. Értelmessége, tanultsága, megkívánja a mindennapi szellemi tápot. A tanítók, Pestalozzi, a svájci nagy pedagógus buzgóságával, a kultura áldásai mellett a lélekműveltséget mélyítik s hathatósan fejlesztik a nemzeti önértetet. Ez is boldog nép és ország abban, hogy egy ajk, egy vallás. Most a világ-politikában kis szerepet játszanak

a norvégek, de annál több gondot fordítanak népnevelésre. A szülők maguk kezdik meg a tanítást, azután vándortanítók járják be a tanyákat, végre felsőbb iskolák végzik be a készütséget. Öröm köztük járni.

Élénk a szigetvilág, mely a vizen elszórtan van. Rámeleg az egész délutáni idő a kirándulásra. Nem tudjuk, vajjon fentről, a város fölött 128 méter magasán uralgó Ekeberg-ről nézve szebb-e Krisztiánia, vagy alantól, a fjordokból nézve, keretbe foglalva. A szép, minden oldalról az, bármerről tekintünk.

Kert- és parkból áll Krisztiánia egész környéke, bennök sok az uri nép. Hova is mennének ők nyaralni? mikor itt van a legszebb nyár, a hová özönlének Délvidékről. Az olasz-égalji tenger melléki városokra emlékeztet Krisztiánia, mégis azoknál kiterjedtebben fekszik. Bőségesen van hely benne nyaralásra. Látok közből a népből is. Rövid a sötét

dolmányuk, durva, mégis posztóból való, a ruha széle vörös. Két sor fényes gombékeskedik ezüstből a mellény forma ruhájukon. A nadrág csak térdig ér, vörös szalaggal van diszítve. Lábon, csattos cipő, más vidékbelin csizma. Az üng cifrán himzett. A derékon keskeny tüssző, melyről bőrtokban hosszú kés lóg.

A nők viselete vidék szerint színben nagyon változik, de a rövid derék általános.

Kedves kép ragadja meg figyelmemet; az angol-góth tornyot jól ismerem levelező lapokról. Oscarhall a neve. Elérve, a kishajóból kiszállok s feljebb hálok. Nagyon szép hely ez, a lombos, parkos Bygdö-félszigeten. Jól érzem magam, keblem örömtől dagad, nem bánom, akármikor jutok innét haza. A gyalog ösvényen husz perc alatt fölsetek.

Az angol-góthika stíljében építette I. Oszkár király a kis kastélyt, mely csak itt, a nagyméretű természetben látszik kicsinynek,

 JOÓ-FÉLE
VIZGYÓGYINTÉZET
A GÖZFÜRDŐ TELEPÉN.

Gyógymódok: vizcúra: ülő-félfürdők, ledörzsölések, massage, szénsavas fürdők (nauheimi cura).

Javalva: idegyengesség, = álmatlanság, ideges főfájás, szédülésnél, idegfájdalmaknál, emésztési zavaroknál, a szív és véredények megbetegedéseinek (nauheimi cura).

Részleges és teljes villanyos fényfürdők specifikus és biztos gyógymód rheumatismus ellen. Nagyon mérsékelt árak!

tárgyalások tételnek újabb megbeszélés tárgyává. A horvát regnikoláris bizottság is holnap tart ülést. E hó 12-én lesz a képviselőház első ülése a husvétii szünet után.

Lesz-e mozgósítás!

(Egy kis jövendölés.)

Olyan örök kérdés ez most, mint nemrég volt a Tisza István «erős keze.»

Akár hová megy az ember, mindenütt csak ezt hallja.

Vitatkoznak, találgatják, veszekednek rajta. Nos én is hozzá szólok a dologhoz!

Tudom, hogy megvernek érte, azok is a kik hisznek a mozgósításban, azok is a kik nem hisznek.

Sőt tovább megyek, egyik sem fog nekem hinni egy fabatkát sem.

Pedig nekem igazam van!

Lesz, igen is kérem lesz mozgósítás!

Hogy miért lesz, mikor lesz?

Mindjárt megfelelek reá!

De tessék legalább, ha már komolyan nem is veszik a mit alább írok, legalább komolyan elolvasni s megszívlelni!

I. A Balkán félszigeten, mióta ott részben a török uralom megalakult két áramlat van.

Az egyes szláv államok akarnak a többi rovására, a még török uralom alatt levő szláv területekből a maguk részére minél többet keríteni. A másik áramlat, hogy Montenegró ábrándozik a Nagy Szerbia helyreállításáról ő alatta, Görögország a hajdani byzancy birodalomról, Bulgária pedig a Nagy Bolgárországról.

II. Oroszországnak régi törekvése megszerezni maga számára Konstantinápolyt, mert így felszabadítaná a Fekete tengeren levő hajóraját, mert így ura lenne a földközi tengernek.

Ezt azonban egy hadjárattal meg nem tudja szerezni, mivel Törökországot nem maga, hanem az európai egyensúly tartja fen.

Oroszországnak tehát legalkalmasabb volna holmi Balkán zavarokat okozni, s ezzel az európai egyensúlyt fejtetejére állítani, s az inter dos litigantes, tertius gaudet, elvénel fogva, az általános zürzavarban elfoglalni Konstantinápolyt.

annál kisebbnek látszik még, mert egy husz méter magas szikla tetejére építették. Mintha iskátulából szedték volna, napragyogta világításban fehér, mint a cukor. No, ennek a nyolcszögletes arányosan formás tornyának a lapos tetejéről kell csak körülnézni s olyan panorámát látunk, a mely itt, a nehezen, alig leírható szép vidékek sokaságában is számottevő, el nem feledhető. A napsugár csillog a vizen mint a tükrön.

Az Oscarhall királyi kastély, mint ilyen. bővelkedik belseje szépművészeti tárgyakkal, Vezetőnk elhadarja a nevezetességeket, de a mint halljuk, el is felejtjük azokat, csak a többször látott és könyvemben csillag alatt már említett Desirée-nek kedves képét nem feledtem, mert csillag volt a jó királyné, Éjszaka fényes csillaga. Elgondolkozom róla s erősödöm abbeli hitemben, hogy csodálatosak a végzet utai.

Ezért tehát pártfogolja a még török uralom alatt levő szlávok függetlenségi mozgalmait, valamint a már független államok utopiaticus vágyait.

III. Ausztria-Magyarország elveszítvén német hegemoniáját a nyugoti politikától kénytelen áttérni a keleti politikára. Át is tért a szokott modorában. Ha valaki nem bánt bennünket, az már jó barát, mit törödni akkor véle. Evvel összekapcsolja a kezét s néz maga elé.

IV. Az európai államok félnek Oroszországtól. Addig mig sem német, angol, olasz érdeket nem bántott, nem ügyeltek reá! Az azonban ha Konstantinápolyban ur lesz, mind ezen államok érdekét sérti.

Meg kell tehát akadályozni, hogy oda jusson. Első sorban tehát utját kell állítani, hogy a balkánon zavarokat teremthessen. Hogy lehet azt legkönnyebben?

Mi sem könnyebb!

Azt a vitás területet elvenni a versenyzők orra elől, s azon felül körül ékelni egy «nebántsvirág földet» melyhez egyik sem nyul.

Elfoglalni Boszniát, s ha az nem elég le egész Szalonikiig az összes mohamedán területet.

És melyik hatalom erre legalkalmasabb?

Ugyan melyik volna, mint az európai concert által kinevezett keleti nagy hatalom: Ausztria Magyarország!

V. Mivel Oroszország nem tesz le Konstantinápolyról, mivel az európai egyensúly nem engedi hogy ezt Oroszország elérje, mivel pedig mi olyan jó fiuk vagyunk, a kik mindent megtesznek: ennek következtében mi okvetlenül lefogunk menni sub titulo occupationis egész Szalonikiig.

Mozgósítás tehát okvetlenül lesz!

A másik fontos kérdés, hogy mikor? Nos itt is jósolok.

Oroszország terveit egész Európa ismeri s ellenzi.

Igen de Oroszország igen kemény dió az európai koncertnek.

Huncut az a muszka! Sokat tud már arról,

A természet, ez a nagymester, a művészetnél hangosabban beszél. Fesztész, szobrász kezeinek az alkotása, eltörpül az Isten kezének az alkotása mellett. Hatalmas erő, melyhez az emberek imádatukat intézik. Nem művészetért, emberi mesterségért járjuk az éjszakai tájak világát, egyedül a markanszínűekkel dolgozó, csodálatosán szép természetért, s alig veszünk időt arra, hogy az, ósdi, még a XII. századból származó, különös alkotásu, ablak nélküli fatemplomot, az ugynevezett Gols Kyrké-t megnézzük. Emlékeztet a mi kárpátlakó ruthéneink templom alakjára. Szentélye félkör, faoszlopok osztják a templomot három hosszajóra. Padlásszerű világítás. A kajla szarvakkal diszitett oromzatán, négy szögletes torony van. Norvégiában, hajó-orrhoz hasonló kajla szarvakkal szeretik a házak oromzatát fölékesíteni. A templom körül oszlopos tornác, rossz időben

hogy az a nagy egyetértés milyen nagy egyetértés!

A nyugodt semmi oldalról sem támadott Oroszországba egyetlen hatalom sem mer belekötni!

Ezért huzódott ez a keleti kérdés megoldása oly sokáig.

Most aztán kikezdték az oroszokat a japánok. Ugy látszik összes erejét igénybe veszik!

Ha Oroszország győz a szárazföldön, akkor teljes erejét nem kényszerül harcba vinni, s figyelhet arra is, hogy mi történik itt a Balkánon. Sőt ujára is kopinthat a rendetlenkedőknek.

Ekkor mozgósítunk, majd, egy-két év múlva.

Ha pedig Oroszország a szárazon csak eleinte is vereséget szenved — döntő, komoly vereséget értek — akkor Oroszország összes erejét Ázsiába kell, hogy koncentrálja s nincs elegendő ereje itt nálunk figyelni.

Akkor mozgósítunk rögtön, azonnal 24 óra alatt, hogy kihasználhassuk a lekötöttséget.

Amint a Jalu folyótól az első nagyobb, komolyabb orosz vereség híre a bécsi hadügyi kormányhoz megérkezik, 24 óra múlva már mi megyünk le, Szalonikiig.

Eddig volt!

Jó próféta voltam-e, nem-e megmondja a jövő!

Én elmondtam a véleményemet. Vitakozzanak rajta a politikusok!

Kópé.

Küzdelem a tüdővész ellen.

Dr. Novák József orvos ma este a főgimnázium disztermében vetített képekké kísért felolvasást tartott a tüdővészről, a melyet itt egész terjedelmében közlünk!

Tisztelt hallgató közönség!

Most, hogy a külföldi nagymérvű és áldásos egészségügyi mozgalom után, hazánkban is észlelhető némi élénkség e téren, a melynek köszönhető, hogy a legöldöklőbb betegség — a tüdővész — leküzdésére az első sanatorium felállítása, társadalmi uton sikerült: engedtessek meg nekem, hogy ezen betegségről röviden megemlékezhessek.

a hivek menedékére. Most nevető az idő, a természet békéjét közli velem, a lelkem és a természet békéje között teljes az egyensúly. Alkalmas idő az imádságra. Menjünk a templomba. A természet békéjét úgy használja fel egy botanikus, hogy növénygyűjtő henger alakú zöld szelencéjét vállára szijjazva, vigan baktat előre. Hej, mikor volt az, bácsi! mikor légies, törékeny leány képében liliumszálat keresett? nefelejtset a szemekben, rózsát az arcokon.

Tele a kis hajó barátságos néppel, ki ideki meg máshova való. Szép szőke haj, előfrufuba vágva, hátul hosszan leeresztve, Csevegnek élettől a piros leány ajkak, zsinatot tartó fecskéknek a csicsergése ilyen kedves. Szófecserlést folytatnak az asszonyok. Egy-egy üde kacaj száll a körükből. Élettől duzzad képük. Figyelmeztetnek rá, mennyi a nézni való, ezt meg amazt nem

Legfinomabb

Valódi egyiptomi gliczerin mentes

czigaretta hüvelyek

1000 DARAB

Cleopatra frt 1.10

Diva legfin. egyiptomi parafás 1.60

Kapható

Vig Zsigm. Sándor

könyv és papír

kereskedésében.

Szinte csodálatosnak látszik! A világ elszörnyedve tekint azon pusztításokra, amelyek a háborúk okoznak; Lipcse, Waterloo, Magenta, Solferino csatáinak leírásával a hőskért lelkesedés, az elesettekért gyászos fájdalom árad a történetíró tollából s leírása ellenállhatatlanul ragadja magával az olvasót még évtizedek, fogja ragadni még évszázadok múlva is.

A fekete halál — pestis — dulása a XIV-ik században lélekrázó leírásának tárgya Boccaccio Decameronjában, — a kolera leírása borzalmat keltő képpé változik Sue Jenő Bolygó zsidó-jában. Pedig a csaták a melyeken 10—20 ezer ember esik el, a kolera, a mely egy egy nagy ország lakosságából 3—4-százezer életet tipor el, mind alárendelt csapattá törpül a tüdővész hatásával szemben, a melyet jóformán emótió nélkül néztek a legutolsó időkig.

De hát lélektani törvény, hogy a gyorsan és robajjal végbemenő katasztrófák megrendítőbben hatnak, mint a bár sokkal nagyobb hatásu, de zajtalan lassúsággal reánk háruló szerencsétlenségek. Így van az tüdővészszel is.

Ha romboló orkánhoz szokták hasonlítani az epidemiákat, melyek amint a kolera és pestis időnkint átszáguldanak egy országon, vagy világrészen, eltiporva minden életet, mely valamennyire törékeny és utjokba kerül: akkor a tüdővést mérges atmoszférához lehetne hasonlítani, mely állandóan elborítja a földnek emberlakta részét, de nem fojtó lehelletével pusztít, hanem egy láthatatlan növénycsira útján, melyeket beszívunk valamennyien és akikben kedvező talajra talál, abban kiszámíthatatlan ideig lappang, kikél és szaporodik. A születő gyermek már világra hozhatja magával és akárhányszor gyanútlanul viszi a férfi vagy anya a gyilkos mérget gyermekei, övéi körébe, akikért szívesen áldozná minden pillanatban a tulajdon életét. És így hordozzuk magunkban csaknem valamennyien a vészthozó csirát, mely minden nem eléggé ellenálló szervezetben gyökeret ver és sorvasztja, míg nem összeroskad.

Sok évi tapasztalatból megállapított sta-

tisztikai számítás! szerint Európa népességében a tüdővészesek állandó létszáma meghaladja az öt milliót!

Az európai államok közül vannak olyanok, melyekben a tüdővész halálozás aránylag alacsony, mint Anglia és Olaszország, mások melyekben magas, ezen utóbbiak sorában áll Magyarország.

Hogy milyen szerepet játszik Magyarországon a tüdővész a halál okok között általában az már abból is kitűnik, hogy 1897-ben az összes heveny fertőző betegségekkel együtt, véve, a belügyminiszterium jelentése szerint elhalt 63,846 ember, míg a tüdővész egymaga 59673 halálesetet okozott.

Budapesten a tüdővész halálozás évenként 2—3 ezer közt ingadozik, a miből következő, a főváros területén a tüdővészesek állandó létszáma legalább 15 ezer.

Milyen óriási veszteség testi és szellemi munkaerőkben, milyen tengere a családi nyomornak, milyen óriási akadály a magyar nemzet intellektuális és hatalmi gyarapodásában! Kivált, ha számba vesszük, hogy a tüdővész legnagyobb számban nem a gyermekeket és aggodat, hanem az élettéljében levő embereket sodorja el és mielőtt elragadná, többnyire évekig kárhoztatja munkatehetetlenségre.

Ha a betegség kórtételét nemzetgazdasági szempontból — számokban fejezzük ki, — valóban megdöbbentő eredmény tárul szemünk elé. Tekintsük csak a főváros viszonyait, a melyek leginkább ösmertek. Az eddig Budapesten észlelt legkisebb tüdővész halandóság 1894-ben volt 2236 halottal. Ezt vegyük alapul, hogy a tulás legtávolabbi látzatát is elkerüljük. Az említett év tüdővész halálozásából azt kell következtetnünk, hogy a székesfővárosban, a legenyhébben számítva 13,400 tüdőbajos él állandóan, a kik közül mintegy 12,000 a 16-tól az 50-ik életévig menő kort érte el.

Statisztikai megállapítások szerint ezekből 10 százalék esik a vagyonosokra és 90 százalék, azaz 10,800 a szegényekre.

A tüdővész átlagos lefolyási ideje pedig 6 évre tehető, tehát a betegek összességében

kerekszámában 2000 az olyan, akinek baja nem tart tovább egy évnél s azért még többé-kevésbé munkabíró. Ellenben 10,000-nek a betegsége már előrehaladt s ez a nagy tömeg ember már munkaképtelen. Egy-egy betegnek évi keresetét átlag 300 frtra téve, elvesz a fővárosban évenként 3 millió és néhány ezer forint munka értékben és több mint negyedfél millió nap munkaidőben. De ezen keresetképtelen betegeket táplálni és ápolni is kell és ha az átlagos napi költséget e részben csak egy koronára tesszük, ez megint 1,500,000 forint károsodást eredményez, az ápolással igénybe vett egyének keresetét, munkaképességének értékét nem számítva.

Most képzeljük a főváros félmilliónyi lakosságát összevetve Magyarország 15 millió lakosával, — a főváros 2236 tüdővész halottját az országnak évenként megállapított 60,000 tüdővész áldozatával s a főváros 13,400 tüdőbajosát az ország 400,000 tuberkulózis betegjével és vonjuk le belőle a számítási következtetéseket, merőben elrettentő kép a nemzetgazdaság szempontjából is!

Az egyesekre nézve a „hervadás betegsége” egyformán nagy szerencsétlenség mindenkinél. De a vagyonos ember megszerezheti magának a gyógyulás eszközeit s még ha nem is gyógyul meg: szenvedéseit enyhítik a kényelem minden kigondolható eszközei. A traviáták a regényirodalomnak eme tragikus tüdővész alakjai: dagadó párnák között töltik végnapjaikat. A szerencsétlenség teljes képe ott sötétlik, a hol a betegség szövetkezik a szegénységgel.

De még ennek a képnek is vannak fokozatai. A szegények műveletlen része, tudatlanul, v. tompa megadással várja sorsának teljesedését; a tragédia akkor válik lélekrázóvá, ha a betegség és szegénységhez az intelligencia tiszta felfogása adja a megvilágítást. Az orvos előtt szinte naponkénti jelenségek azok a férfiak, a kik nehéz megfizetett tanulmányokkal töltött ifjukur után magas képzettséggel, tettvágytól eltelve lépnek pályájukra, napjaikat munkával töltik, sőt éjjeleket áldoznak föl s egyszer bizonyos

szabad elmulasztani. Mind szép, mind jó, de olyan nagyon van elnyújtózkodva ez az ország, hogy innét is még nagyon messzire van Trondhjem és onnét még messzebb Nord Cap, utazásom végcélja.

Isten veled azért nagyváros ragyogása nélkül is fenségesen szép és nagy Krisztiánia, ég veletek ti természetes Keresztélyek és formásan szép, szőke, természetesen piros képű, kékszemű, kikristályosodott típus Krisztinák, kiknek — ismétlem — bűvös ecsettel a természet maga festette olyan elbájolóan a két rózsát az arcra; majd mulatok a szép emlékekkel a további utamon, sőt azontul, tovaszálló életem egész útján, menve a megsemmisülésig. Majd emlékezni fogok a szép estékre, mikor a sárga hold feljött némán, de az esti csendben annál beszédesebbé vált a természet körülöttem, csevegett szerelemről, életről, a mi annak nyomában kél, a

halálról és arról a sötét kapuról, a mely előtt élet, a mely után enyészet van és a melynek zordon küszöbét keresztül kell lépni a leghatalmasabbnak is, mert a természet rendjének örök sorjából nem térhet ki senki.

Szeretném visszatartani az arasznyi életet, de nem lehet, valamiként az elvesztett ifjúságot visszaszírni nem lehet. Pedig milyen szép a világ, de magáról fogalmat nem ad az egyhelyben maradónak, csak a napsugárra kiszabadult madárnak. Menjünk ki a természetbe, töltsük keblén minden időnköt, mely a házbörtön lakás után fenmarad. Menjünk messzire, látni mitöbbit, de hiszen körülötünk is annyi a szép, hogy gondolattal, érzéssel, nem tudtunk soha eltelni. És mégis hány, ki te etné, hány, kit megfoszt fősvényisége a földi javak élvezetétől, nemesithetné meg a szívét, gyarapíthatná az ismeretét,

gazdagíthatná az elméjét, emelhetné a közérzetét ilyen pompás, nagyszerű utazással, milyen az éjszakvidéken, a hol a nagyváros közelében a természet, csodálatosösszhangban. Viz és termő föld, völgy és sziklabérc, erdő, mező, szóval minden, a mi emel. És emelődve közelebből beszélhetünk Istennel, a világalkotó Teremtővel. Világos tudat, üsztön, sejtelem hozzá vezet. Unottan teszem a könyvet félre, mikor a természet maga beszél.

Krisztiániából előbb juthatnék New-Yorkba, és én innét mégis az Éjszaki-fok felé tartok, hogy vágyó álomom teljesüljön.

A norvégek földje, az égboltozat áttetszősége, az éjféli nap sajátos vörös fénye megígézt. Nyomot hagyott lelkemben, örök emléket a szívemben. A képzelet szárnyán gyakran járok oda vissza, a hol az Isten nekem sok szép napot támasztott, vele együtt örültem.

THE MUTUAL

ELSŐ HELYET

3.268.000.000.—

frankot tesz ki. Az érvényben levő élet- és járadék-

biztosítások összege 1903. december 31-én

foglalja el úgy a kötvénytulajdonosoknak teljesített fizetéseket illetőleg, melyeknek összege

0 0 0 0 0 0 0 0

frankot, valamint biztosítéki alap- ja tekintetében is, mely

2.081.977.521.55

7.500.923.900.57 frank

A VILÁG ÖSSZES ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁGAI KÖZÖTT AZ

Szabadkai főügynökség

LÖWY TESTVÉREK-nél. Magyarországi vezérig. Budapest, VI., Andrássy-ut 20.

jövőt ígérő pólcra jutva családot alapítanak, talán már ernyedetlen munkásságuk eredményeül, valamit meg is takaríthattak s a kik munkásságuk közben lepetnek meg a tüdővész ama sokszor első, megdöbbentő jelenségétől: a vérköpéstől.

Az intelligens gondolkozáshoz szokott emberek tudják, hogy ez mit jelent; egyszerre szemük előtt áll minden élettervüknek, sőt életük megsemmisülésének tudata, mindazokkal a szorongó, szívet zuzó érzésekkel, a melyeket a reményeknek és kilátásoknak, a nehéz munkával töltött fiatalság sikereinek megsemmisülése lelkünkbe támaszt, az elhagyott család sorsának sejtelve s mindez a fájdalom, a mi csak a magát magas ész és érzésvilágába felküzdött ember lelkét töltheti el. De ez az első vihar elvonul, újra élednek a remények, újra visszatér a munkakedv s az első villámcsapászerű rázkódtatásával komoly figyelmet sem kelt a visszamaradt halványosság, gyengeség, a csökkent munkaerő, az a gyér köhécselés, a melyet a beteg végezni, családja hallani megszűnik és a mely mellett magát egy csalékony nyugodtságnak adja oda, miközben a betegség folytatja a munkáját s alássa szinte észrevétlenül erejét. Azután jönnek az idők, a midőn előbb csak napokra, utóbb hetekre kiélesedik a betegség, a munka fönnekad, bekövetkezik az újra feltámadó aggodalmak és a csalékonyremények váltakozása; kezdődnek a kimaradások a munkakörből, a szabadságolások, a betegség által egyre nagyobb mérvben követelt vagyoni áldozatok, a család egyre érezhetőbb nélkülözései, napi rendre kerül a nyári, néha a téli gyógyhelyek költséges, de a vagyon szűkvolta miatt elégtelen és sikertelen felkeresése s midőn ez így húzódott hónapokig, évekig, a midőn minden felemésződött, a mi megtakarítva volt, akkor jön a végső, kétségbeesett érzésekkel teljes időszak, a midőn a nő nem hagyhatja el többé az ágyat, melyben tehetlenné vált férje láncolva van s csak elvétve nézhet gyermekei és háza után s a mely sokaknak megváltó végét csak a halál vetheti! De megváltva csak a hosszú testi és lelki szenvedésben kimerült beteg van, *a mindennélkül maradt család nyomorusága akkor tör ki elementáris erővel!*

Aki azt hiszi, hogy ez a vázlat tulzott, az nézzen szét az illető körökben, kérdezze meg azokat a jólelkű főnököket, a kik időről-időre nyújtják segítő kezüket az ilyen szerencsétlen hivatalnokoknak; kérdezze meg ama jótékony magánosokat és egyesületeket, kik előbb a beteget, azután hátramaradtjait veszik oltalmukba.

Mi orvosok tudjuk, hogy ezek a szenvedési pályák ebben és sok más alakban mindenütt megtalálhatók, de a viszonyok természeténél fogva csak a nagyvárosi intelligenciális gyűjtőpontokban fordulnak elő tömegesen és kevés ilyen gyűjtőponton annyi, mint éppen Bpsten vagy Szabadkán! És éppen abban áll a tüdővész pusztító hatásának jelleme, szemben más pusztító betegségekkel, hogy áldozatait nem pár óra vagy nap alatt ragadja el, mint a kolera, hanem öt-hat évig hányódik a csüggedés s remény között, mielőtt áldozatul esnék.

És megfigyelte-e valaki hallgatóim közül valamikor, egy olyan család életfolyását, a melynek egy virágzó tagja futja be ezt a szomorú pályát? Láta-e a család tagjainak

arcáról fokról-fokra eltűnni a vidámság kifejezését? Láta-e hogy telepedik le a család körében az aggodalom, hogy szoronganak a keblek, valahányszor szerették egy köhögési rohamot kap, hogy sáppadnak el, valahányszor a köhögés azt a különös nedvet — a vért hozza ki, láta-e, hogy a beteg ápolási igényei miként bénítják meg az egészségesek tettképességét, erélyét s hogy válik az előbb munkás irányu, jó lelkületű, vidám több-kevesebb jólétnek örvendő családból egy tehetetlen, elesüggedt, inséges, a végzet ellen fellázadó, a jobbsorsu emberekre irigységgel tekintő család?

S az 5 millió tüdővész, a mely Európa népessége között található, hány millió családra nyomja ezt a bélyeget?! És az a 400,000 tüdővész, amely Magyarország népessége között feltalálható, hány százezer magyar családra?

A tüdővész társadalmi jelentősége minden gondolkozó ember előtt nyilvánvaló. Száz-ekrek és millik kora elhalálózása, az elhalálózás előtt évekre terjedő synylődés, az egészségesek nagy számának lebilincselése a betegápolás igényei által a lelki élet nagymértékű elkomorítása, az elszegényedés terjedése.

Korszakunk jellemét nagy mértékben befolyásolja két betegség: az idegesség és a tüdővész. És már most képzelje el valaki, hogy az az óriási hatású betegség a világból eltűnik, vagy olyan, aránylag alacsony mértékre száll le, mint leszállt a pestis és hólyagos himlő, mennyi ember élet, mennyi testi és szellemi munkaerő, mennyi vagyon megmentését jelenti ez?! És milyen átalakulást hozna létre a magán és közélet nyilvánulásaiban a százezrek és milliókért való aggodalom elenyészése?! Nem úgy hatna-e, mint mikor a napsugár áttöri az elborult éj sötét fellegét? Ez a változás pedig kilátásban van.

Azoktól a rémületes pusztításoktól a melyeket a VI-ik századtól a jelen századig a hólyagos himlő véghez vitt, megszabadította az emberiséget az orvosi tudomány. Éppen a mult években volt száz éve, hogy Jenner a tehénhimlő ójtást megismertette. Közel száz év kellett, míg a polgárosult egész világot meghódította s még a harmincas években nehezen ment komoly ember számba az, aki „ragyás“ nem volt. Ma már alig találunk ragyás embert. A pestist a közegészségügy fejlesztésén fáradozó orvosi tudomány kiküszöbölte Európából. A kolerát, difteritist egyre szűkebb határok közé szorítja.

A XIX. század vége felé megindította az orvosi tudomány a társadalom támogatása mellett a tüdővész ellen való küzdelmét is. A XX-ik század már előkészített munkatért veszen át elődjétől. Még a jelen század elején gyógyíthatatlannak tartották e betegséget, ma már sikeresen védekezünk ellene két irányban. Az egyik: a tüdővész tovaterjedésének megakadályozása, a másik: meggyógyítása a betegeknek, akiknek szervezetében a fertőző anyag tenyészik.

A lángeszű Koch Róbert kiderítette, hogy a tüdővész csak ott fejlődik ki, ahová gümöbacillus eljut. Ez a beteg szervezetében szaporodik s a köhögés által vettetik ki. Az az egy intézkedés, amely megakadályozza, hogy a tüdővész beteg a benne termelt bacillusokat maga körül szétköhögje, ezrek egészségét óvja meg. *A betegség meggyógyi-*

tása a mai napon az ugynevezett klimatohi gienikus gyógy mód által érhető el és pl. legideálisabb, legbiztosabb módon a jól berendezett tüdőbeteg szanatóriumban. Ez ma már közelismerésre jutott igazság s a vagyonosak ezrei keresik fel Németország, Anglia, Svájc, sőt Amerika szanatóriumait s azok, kiknek betegsége még magas fokot nem ért el, gyógyulnak. A vagyontalan betegek, az e célra megkivánt pénzbeli áldozatokat nem hozzák meg, szinte menthetetlenül elvesztek. Egy betegség sem létezik, amelynek lefolyására olyan döntő befolyást gyakorolna a vagyonyosság foka, mint a tüdővész.

Kőrössy József statisztikai kimutatása szerint Budapesten 100 tüdővész okozta halálozást közül 89 esik a szegények és csak közel 11 a gazdagok és vagyonosak osztályára

Angliában és Oroszországban 76 évvel ezelőtt gyűjtést indítottak a vagyonos körök és ma már nemcsak ezek az országok, hanem a Németbirodalom és Svájc is át meg át vannak növe a tüdőbetegek népszanatóriumának hálózatával.

Magyarországon sokkal rövidebb multu ez az akció.

A budapesti szegéysorsu tüdőbetegek szanatóriumának egyesülete munkálkodik azon, hogy hazánkban a népszanatóriumok ügyére felhívja a figyelmet s elsőben is egy ily minta intézetet a főváros közelében hozzon létre.

E minta szanatóriumot sikerült létrehozni a nevezett egyesületnek 1902. év folyamán a budakeszi erdőben, a János hegy lejtőjén.

Minden avatott ember érzi, hogy a XX-ik századnak az lesz egyik legnagyobb feladata, hogy a tüdővész hatalmát megtörje. Erre össze kell hatni a tudománynak, az államnak és a társadalomnak és összehat már most is Európa polgárisult államaiban, de sehol sincs erre nagyobb szükség, mint Magyarországon nálunk, ahol a tüdővész halálózás kiválóan nagy és éppen a magyar megyékben (a Duna-Tisza között) legnagyobb.

Ezek után azt hiszem senkisem vitathatja el a tüdővész ellen irányuló küzdelem jelentőségét s a jók okos hazafisággal részt vesznek benne tehetségük szerint a maguk számára s véreink oltalmára Szabadkán is.

Izabella spanyol ex-királynő halála.

Izabella spanyol ex-királynő ma délelőtt 3/4 10 órakor 74 éves korában Párisban elhunyt. Az elhunyt királynő már 36 év óta élt kisebb megszakításokkal a francia fővárosban.

Betegsége mindösszé négy öt napig tartott és orvosai nem is tartottak a közvetlen veszedelemtől, azonban a magas kora királynő életerejét csakhamar kimerítette a gyengébb természetű betegség is.

Izabella Mária Lujza VII. Ferdinand királynak és Mária Krisztina (a király negyedik feleségének) leánya született 1830. október 10-én, atyját 1833. szeptember 29-én követte az uralkodásban.

A cortes 1843. nov. 8-án nagykorúnak nyilvánította, eljegyzése pedig egész Európát foglalkoztatta. Lajos Fülöp francia király Izabella kezének révén a maga családjának akarta megszerezni a spanyol trónt; Angolország azonban tiltakozott e terv ellen. El-

végre 1846. október 10-én a beteges d' Assisi Ferencz Mária Ferdinand unokatestvérének ayujtá kezét.

Izabella királyné tulbuzgó vallásossága mellett léha életet élt és az uralkodást rendesen környezetére bízta.

Uralkodását számos felkelés zavarta meg, de ő csak nem javult, míg nem végre Prim és Serrano tábornokok és társaiknak felkelése 1868, szeptemberben véget vetett kormányának. Izabella ekkor Franciaországba menekült hol menedékhelyre talált.

Több év mulva 1870. június 25-én Alfonz fia részére lemondott a koronáról. A belbéke helyreállítása után Izabella is visszatért hazájába, s azóta hol Spanyolországban, hol Párisban élt.

XIII. Alfons, a most uralkodó spanyol király az elhunyt királynőnek unokája.

Orosz-japán háboru.

A japáni flotta ismét megtámadta Port-Arthurt. A szárazföldi harcétről újabb ősz szeütközés híre nem érkezett, mert a japániak most már kardcsapás nélkül szállják meg nemcsak a Jalu, de a másik határfolyó, a Tumen koreai partján levő stratégiai pontokat is, amelyeket az oroszok elhagytak.

Báró Stackelberg tábornok, a mandzsországi hadsereg vonatsapatainak főnöke és Szabiellen tábornok legközelebb Kelet-Ázsiába ntaznak.

A külügyminiszterium elhatározta, hogy a háboru befejezése előtt nem küld újabb konzulokat Mandzsországba. A már kinevezett konzulok egyelőre Pekingben, Niucsvangban és Sanghaiban veszik át a konzuli képviselést.

Koreai részről eredő táviratok jelentik, hogy az oroszok a Tumen folyó mellett lévő határvárosok hat legnagyobbikát megszállták. A köncsungi koreai prefektus jelenti hogy számos csapat vonult vissza Jönnapból Andsuba.

A közigazgatási bizottság ülése a vármegyénél.

Vármegyénk közig. bizottsága folyó hó 4-én tartotta rendes havi ülését Latinovits Pál főispán elnöklete alatt.

Mindenekelőtt is Latinovits Pál főispán a Ferencsatorna mentén lévő mezőgazdák óhajának teljesítésére nézve rendkívüli fontos indítványt tett. Többször hangoztatott panasza volt ugyanis a gazdaközönségnek, hogy a cséplési idény beálltával a gőzcséplőgépek átvontatása a Ferencsatornai hidakon nagy nehézségekbe és költségekbe is kerül. Ezen panaszok orvoslására nézve a főispán azt az indítványt tette, hogy míg a Ferencsatornai hidak megerősítése bekövetkezik, hivassék fel az államépítészeti hivatal az eddigi megiehetős nehézkes és költséges eljárás egyszerűsítésére s hivassék fel a Ferencsatorna r. t. is arra, hogy hidjai megerősítéséről gondoskodják. A főispán ez indítványa az összes közigazgatási tagok által örömmel egyhangulag elfogadtatott.

Ezután a szegényebb néposztály régiebb és sokszor hangoztatott panasza orvoslására hivta fel a főispán a közigazgatási bizottság figyelmét. Ugyanis midőn az utadó hányad annak idején meg lett állapítva, a kézi napszámok megváltása 2 korona 40 fillérrel lett megállapítva. Miután évek hosszu során át

bebizonyult, hogy ez a hányad tulmagas és a szegényebb néposztályra nagy teherrel jár és részben be sem hajható a főispán indítványára elhatározta a közigazgatási bizottság egyhangulag, hogy utasítsassék ugy az alispán, mint az államépítészeti hivatal egy lényegesen kisebb hányadot megállapítani a kézi napszám megváltását illetőleg. Ezen indítvány báró Vojnits István közigazgatási bizottsági tag pártoló felszólalása mellett egyhangulag elfogadtatott.

Majd Latinovits Pál főispán még azon fontos indítványt tette, mely szerint forduljon a bizottság kérelemmel a kereskedelmi miniszterhez, hogy a halas—rigyicai h. é. vasut menetrendje akként változtassék meg, hogy Halason mindkét irányban csatlakozást nyerjen a 903—904. számú gyorsvonatokhoz. Az indítvány egyhangulag elfogadtatott.

Dr. Pavlovics Simon kir. tanácsos, főorvos jelentette, hogy mult hóban az általános egészségügyi viszonyok a megye területén kedvezőek voltak. Apatinban második gyógyszerár állítottatott fel és dr. Szalay Mátyásnak Kiskéren kézigyógytár jogositvány adatott. Juniusban trachoma-tanfolyam fog rendeztetni.

Sztankovits György kir. főmérnök jelentette, hogy a kernyaja—ómorovicai közuton az engedélyezett utépitési munkák a vállalkozónak kiadattak és a földmunka már folyamatban van. Az ószivaci Ferencsatorna hid a mult hóban átvétetett és a forgalomnak átadatott.

Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgató jelentette, hogy egyenes adóban befizettetett 342727 kor., bélyeg- és jogilleték 213067 kor., fogyasztási és italadó 81101 kor. 74 fill., tanítói nyugdíj 8545 kor. 18 fill., betegápolás 9738 kor. 60 fillér.

Illy György törvényhatósági állatorvos jelentette, hogy a mult hóban az állategészségügy állapota kielégítő volt. Ragályos betegségek voltak: lépfene 2, veszettség 9, takonykór 3, rühkór 6, sertésvész 12 községben.

H I R E K.

— **Uj apát.** Mint megbízható forrásból értesülünk, a hivatalos lap egyik legközelebbi száma fogja hozni, hogy Ö Felsége *Klanszky* Ferencz jankováci plébánost, a bácsalmási kerületi esperest apáttá nevezte ki.

Kinevezés. Latinovits Pál főispán Scherer Rezsőnek vármegyei aljegyzővé történt megválasztása következtében üresedésbe jött közigazgatási gyakornoki állásra Pávlóvics Fedor díjtalan közigazgatási gyakornok tb. szolgabíróvá nevezte ki

Áthelyezés. Latinovits Pál főispán Zsigmond János tb. szolgabíróvá Ujvidékről a vármegye központjába, — dr. Zsigmond Gyula tb. szolgabíróvá az apatini járási szolgabíróságtól az ujvidéki, — Werner Hugó tb. szolgabíróvá a bácsalmási szolgabíróságtól az apatini járási szolgabírósághoz helyezte át.

— **Eljegyzés.** Ruttkay László városi tanító ma tartotta eljegyzését Jaramazovics Ilonka városi tanítónővel, Jaramazovics Lőrincz városi hivatalnok kedves leányával.

— **Április 11.** A törvényileg nemzeti ünnepe avatott április 11-ét nálunk is megünnepelik a közhatalóságok és az iskolák. A Szt. Teréz templomban ünnepélyes Te Deum lesz, a községi főgymnasiumban pedig szintén házi istentisztelet, amelyet Bibó Bige György tanár előadása fog követni a nap jelentőségéről.

— **Gyász eset az egyházmegyében.** Novoszellő községből ma érkezett távirati értesítés jelenti, hogy *Kopping* Péter, novoszellői plébános hosszabb betegeskedés után ma reggel elhunyt. Temetése holnap délután lesz.

— **A kereskedelmi bank ügyésze.** A szabadkai kereskedelmi és iparbank igazgatósága az elhunyt dr. *Schäffer* Mór helyébe *Farkas* Zsigmond ügyvédet, közéletünk e nagy tekintélyű vezérferfiát választotta meg az intézet jogtanácsosává. Az új bankügyész ma el is foglalta hivatalát.

— **Az önkéntes tűzoltók jubileuma.** A helybeli önkéntes tűzoltó testület XV. éves fenállása alkalmából nagyobb szabású ünnepek lesznek a nyár folyamán. Az előkészítő munkálatok megbeszélése végett a testület parancsnoksága a következő felhívást bocsátotta ki az egyesület tagjaihoz: „A szabadkai önkéntes tűzoltó testület XV. éves fenállása alkalmából rendezendő ünnepek megbeszélése és a program megállapítása végett f. hó 11-én hétfőn délután 4 órakor a testület laktanya helyiségében nagyobb körű értekezlet fog tartatni.“

— **Lemondás az ügyvédségről.** Dr. *Taussig* Izsó, jog- és államtudor, ügyvéd, aki a Szabadkán megjelenő „Jogélet“ című jogi szaklap szerkesztője volt, az ügyvédségről és ezzel egyidejűleg a Jogélet szerkesztéséről lemondott és ezt a szabadkai ügyvédi kamarának be is jelentette. Dr. *Taussig* Izsó belép atyjának, *Taussig* Vilmosnak virágzó üzletébe, mint a cég társtulajdonosa. A szabadkai ügyvédi kar egyik legképzettebb, legszimpatikusabb tagját nyeri vele a szabadkai kereskedelem. A művelt nyugaton, kivált Angliában mindennapos eset, hogy diplomás emberek vállalatot alapítanak, üzletet nyitnak. Nálunk az ilyesmi, sajnos, ritka eset, mert betegesen egyoldalúak vagyunk; csak a lateiner pályákra tódulunk. Üdvözljük a bátor elhatározás példaadóját és szerencsét kívánunk új munkaköréhez. — A „Jogélet“ következőkben emlékszik meg a szerkesztő változásról: A Jogélet szerkesztőbizottságának egyik tagja, *Taussig* Izsó, felelős szerkesztő az ügyvédi gyakorlatról lemondván, a szerkesztő bizottságból kilépett. A szerkesztő-bizottság sajnálattal jelenti a lap olvasóinak a kiváló munkásságu és buzgó szerkesztőtárs távozását s közli egyuttal, hogy az ügyvédegyesület választmánya a lap szerkesztését ideiglenesen az egyesület elnökére, Szilasi Fülöpre bízta, aki a Jogélet fennállása óta tagja a szerkesztőbizottságnak.

— **Anyakönyvi kinevezés.** A bácsbodrog megyei zentai anyakönyvi kerületbe a belügyminiszter *Sóti* Béla tanítót helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

— **Nemzeti engedmény.** A közös hadseregbeli tisztek, mint értesülünk, intimátumot kaptak, mely szerint ezentul nem kell odahagyniok a nyilvános helyeket, ha „nemzeti dalokat“ játszik a cigány-zenekar. A „nemzeti dalok“ alatt kétségenkívül nem a Gotterhaltét, hanem azokat a dalokat kell érteni, amelyek már számos afférbe keverték a katonaságot és a polgárságot. Ha igaz a hír — ugy megkezdődött már a „nemzeti engedmények“ sorozata.

— **A vármegyei telefon ügye.** Az április második felére tervezett értekezlet a telefon ügyében — tekintettel az 1903. és 1904. évi katonai sorozásoknak április, május, sőt

junius közepéig való elhuzódására és tekintettel arra, hogy ezáltal a községi előljárók és főszolgabírák és más lényegesebb tényezők is hivatalosan el vannak foglalva — junius hó második felére halasztatott.

— **Bácskai zeneszerző sikere.** Alföldy László, bajai technikus már több műdalával és melodramájával vonta magára a zenei körök figyelmét. Legújabbán az arisztokrata körök által pártolt budapesti Bethlen Gábor-körben adták elő zajos sikerrel legújabb kompozícióját, melodramáját, Kiss József: »Gedővár asszonya« című balladájának hangulatos, ötletes megzenésítését.

— **Leforrázott gyermek.** Tegnap délután egy kicsiny leányka lett áldozata a szülők vétkes gondatlanságának. Az obziri szállításokon levő Dobrenov Mihálynénak kicsiny leánykaja ugyanis játék közben oly közel férközött a tűzhelyhez, hogy hirtelen magára rántotta a tűzhely szélére kitett fazekat, mely csordultig telve volt forró vízzel. Az anya nem volt a konyhában s midőn a gyermek sikoltozni kezdett, futott be, a gyermek akkorára már teljesen összeégett, mert a forró vizes fazekat magára rántotta és a víz elborította egész testét. A szerencsétlen gyermeket a kórházba szállították, ahol pár óra múlva meghalt. A gondatlan anya ellen megindult a vizsgálát.

— **Névmagyarosítások.** Kiskoru *Neubeger* Herman adai lakos »Nádor«-ra, kk. *Gyurákovics* István bajai lakos »Gyulai«-ra és *Gross* Magdolna stani sicsi lakos »Nagy«-ra változtatták családi neveiket a belügyminis-ter engedélyével.

— **A Magyarország vas- és fémmunkások** szabadkai szakcsoportja által április hó 4-én rendezett táncvigalmon jelen voltak: asszonyok: Deák Istvánné, Irházi Istvánné, Rohacsék Mihályné, Ritterstein Jakabné, Scherer Péterné, Vászits Péterné, stb. Leányok: Bartus Ilonka, Berkes Etelka, Bebők nővérek, Bezzeg Erzsike, Baranyi Teruska, Bukovics nővérek, Barta Erzsike, Balogh Piroska, Breznyák Erzsike, Csincsák Piroska, Czeiz Gizella, Csóvics Mariska, Dózsai Etelka, Frenner Mariska, Fekete Francziska, Fenyvessy Piroska, Fehér Mariska, Gaál Ilonka, Gaál Mariska, Gönczöl Etelka, Holcz Mariska, Horváth Erzsike, Huber Juliska, Halada Margitka, Hepela Rozika, Heidecker Erzsike, Hegedűs Etelka, Januskó Etelka, Kovács Gizella, Kocsis Erzsike, Kozla Piroska, Kalmár Mariska, Kalmár Annuska, Kulcsár Juliska, Kapás Erzsike, Kalmár Piroska, Kopp Mariska, Kapos Mariska, Kovács Gizella, Lajos Rozika, Lőrincz Rozika, Lehmajer Mariska, Lázics nővérek, Mihály Etelka, Manczfeld Mariska, Mészáros nővérek, Miskolci Marcel, Nagy Mariska, Noszián Margitka, Návay Etelka, Németh Mariska, Nagy B. Juliska, Oravec Annuska, Ozgyáni Margitka, Pethő Piroska, Péics Katicza, Pribék Ilonka, Pekovics Katicza, Szabó Teruska, Szeif Gizella, Szekeres Teruska, Sinkovics Regina, Szabolcs Mariska, Sillis Katicza, Sebők Irén, Schmidt Juliska, Sárcevic Erzsike, Silák Annuska, Salga Viktorka, Szeitz Teruska, Viktor Katicza, Vojnics N., Volk Mariska, Vasut Teruska, Vojnics Z. Mariska, Zvorényi Margit, Zseni Teruska, Zsáki Rozika stb. Felülfizettek: Tumbász Lázár 10 kor., Kladek és Hamburger 6 kor., Szemmári János, Wittmann Károly, Rothman Imre 4—4 kor., Jeszenovits Miklós, Abrasits Mihály 3—3 kor., Mészáros Gábor, Gálík János, Deák István, Vászits Péter, Dobel

Károly 2—2 kor., Bányai Samu 1 kor. 40 fil., Horváth Bálint 1 kor. — Fogadják a nemesszívú adakozók a rendezőség hálás köszönetét.

— **Tombola.** Holnap vasárnap, este tombolaestély lesz a Spitzer-féle Batthyány-utcai vendéglőben. A szép nyereménytárgyak az egész nap folyamán megtekinthetők.

— **Állásokat** nyerni legbiztosabban csakis az »Országos Általános Pályázati Hirlap« útján lehet, mely az állástadókkal való közvetlen összeköttetése folytán leggyorsabban ad hirt, az összes betöltendő állásokról. Az állástadók is nagyobbrészt e lap útján töltik be a megüresedett állásokat. Minden számban számos állami, közigazgatási, magántisztviselői, gazdasági, hivatalsszolgai, pénzügyőri, kereskedelmi, könyvelői, üzletvezetői, orvosi stb. állás van a feltételek és teljes címek kiírásával. Ingyen melléklete a »Jegyesek és Házasulandók Lapja« melynek segítségével házassági célból könnyen, gyorsan ismerkedni lehet. Előfizetési ára 1/4 évre 4 kor., egyes szám 40 fillér, mely levélbélyegben küldhető. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet körút 18. Képviselők fiókkiadóhivatalok vezetésére, minden nagyobb vidéki városban kerestetnek.

— **Házassági célból** ismerkedni legbiztosabban lehet »Házasulandók Lapja« útján, ma, mikor a társas érintkezés. ismerkedés annyira meg van nehezítve, legcélszerűbb egy ilyen lap útján ismeretséget szerezni, mely házassulandók között az egész országban és külföldön is elterjedt. Számos házassági ajánlatot férfiakról, különböző hozományú nőktől tartalmaz. Száma 40 fillérért küldetik az »Országos Pályázati Hirlap«-pal együtt, mely utóbbi tartalmazza az országban megüresedett összes állásokat, pályázatokot. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 12.

— **Az osztálysorsjáték** mai huzásánál a következő nagyobb nyereményeket soroltak ki:

10.000 koronát nyert: 106126.

1000 koronát nyertek: 6932 11580 21370
24454 27874 29591 31550 36106 37316
37759 38025 41408 44312 45567 48407
49185 55475 61358 61414 65975 65088
75430 78533 79880 82166 85882 87010
87190 90404 99605 100798 102376 105106.

1000 koronát nyertek: 903 3387 107438
14770 17776 19409 19782 26390 26485
34621 37128 39111 50855 53562 54328
55069 56279 61496 62152 63390 64690
80845 81408 81768 87513 89567 93066
94411 98415 107438.

500 koronát nyertek: 32572 3627 5466
6517 9034 12811 13511 14622 15096 16234
16437 17768 18717 19008 19107 19388
19454 19786 22074 29550 30483 30934
32575 33441 34650 37107 37207 37192
41176 42967 43090 43869 45189 46294
46340 46915 48207 48285 48571 48785
51154 51157 52239 53207 55208 57426
57448 58830 59324 60911 61813 62853
64353 65040 65156 65577 64099 67443
68795 70096 74420 74743 76660 78321
78608 79965 87495 90102 95149 95326
99691 99787 103108 107848 109424.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek:

A szabósztrájkhoz.

Másfél heti munka-szünetelés után a szabó munkások újból munkába álltak, miután az egyezséget a munkaadókkal megkötötték.

Általános megelégedés azonban sem a munkaadók, sem a munkások között nincs. De nem is lehet. Mert az az egyezkedés, mely különben is csak a sürgősségre való tekintettel kötött, nem csak hogy meg nem felel sem a munkások, sem a munkaadók érdekeinek, de ellenkezik a dolog természetével is.

Hosszu idők teremtette állapotot 24 órai tárgyalással a munkások javára és munkaadók terhére fölforgatni, helytelenség. Aki figyelemmel kísérte a munkások és munkaadók közötti békéltető tárgyalásokat, nem mondhatja, hogy a munkaadókban hajlandóság ne lett volna, hogy az eddigi állapotot általánosságban a munkások javára változtassák. A munkabér emeléshez, valamint a munkaidő szabályozásához, illetve rövidítéséhez valamennyien szívesen hozzájárultak. A munkásoknak az egységes munkabérré vonatkozó, habár indokolatlan követelése az ügy sürgősségére való tekintettel, el lett fogadva. De ez betartható nem lesz és a munkaadók és munkások közötti surlódásra az eddiginél több okot fog szolgáltatni.

Egységes munkabér! Én ezt csak ott képzelhetem, ahol egységes a munka. Már pedig, hogy a szabóságnál egységes volna a munka, ezt nem állithatja senkisé.

Hogy miben áll az egységes, vagy nem egységes munkabér, tájékozásul következőben mutatok rá: Például egy munkadarabnak az eddigi, illetve a bérmozgalom előtti állapot szerint különböző árai voltak, a munkás szakképzettségéhez arányítva 5—6—7—8—9 kor. darabonként. A mostani egyezkedés szerint, mint minimális ár 8 kor. lett elfogadva. Az elsőrendű munkás ugyanezért a munka darabért 9 koronát kap. Aki addig 5—6 koronát kapott a Z) munkadarabért, az persze kevésbé képzett munkás; és olyan munkát kapott, melyet rendesen olcsóbban kell vállalni és melyre az ő képessége elegendő. Most ugyanaz a kevésbé képzett munkás az ő munkájáért 5—6 kor. helyett 8-at kap. Itt első tekintetre a képzettebb munkásoktól, kik a bérmozgalom élén állottak, — olyan önfeláldozás látszik a dologban, mintha gyöngébb társaikat fölsegítették volna oly magas munkabérré, mint minőt ők addig élveztek anélkül, hogy a saját munkabérük aránylag emelkedett volna. Fölteszem, hogy szándékuk tiszta.

De a valóságban minden máskép lesz. Igaz, megvagyon írva, hogy 5—6 kor. helyett 8-at fognak kapni a gyöngébb munkások silányabb munkájukért is, de hogy munkát nem fognak kapni — és nemcsak a 8, hanem az 5—6 koronától is el fognak esni, arra nem számítanak? Mert csak természetesnek fogja találni bárki is, hogy minden munkaadó oda fog hatni, hogy munkáját képzettebb munkás által végeztesse, ha kénytelen egyenlő árt fizetni érte, akár silány, akár prima munkát kap. A képzettebb munkás itt vissza nyeri a látszólagos önfeláldozása veszteségét annyiban, hogy nem lesz kitéve a munkanélküliségnek. Ellenben a kevésbé képzett munkás csak akkor fog igénybe vétetni, ha a képzettebb munkás nem képes eleget tenni a munkaszükségletnek.

Még egy igen szomorú következménye lesz e mozgalomnak, melyet ugyancsak a gyöngébb munkások fognak megsínyleni, ha a mostani megállapodásnál maradnak, amit én egyébként hinni nem akarok. S ez a követ-

kezmény az, hogy a raktári és közszállítási munka elkészítésére egyáltalán nem reflektálnak.

Ugyanis a sztrájkbizottság előtt kijelentték azon munkaadók, kik foglalkoznak e munkákkal (Krammer A. és Sonnenberg S.), hogy e munkáknál semmiféle béremelést nem adhatnak. Ha az eddigi árákért nem hajlandók csinálni a szabadkai munkások, úgy kénytelenek lennének ezt Ausztriában elkészíttetni, hol ugyanis olcsóbban állitható elő e munka. Erre a sztrájkbizottság egyszerűen rámondta, hogy csináltassák ott. Nehéz, keserves kereset ez a munka, de ha figyelembe vesszük, hogy a mi iparágunknál a munka évente 4—5 hónapig szünetel, úgy, hogy a legnagyobb forgalmu üzletbe is alig vetődik 1—2 öltöny-megrendelés hetenként és ha figyelembe vesszük, hogy e munkák munkabérei mégis évente 6—8000 koronára rugnak, ami körülbelül 60—70 munkás között oszlik föl, mégis csak érzékeny veszteség ez a munkásnépnek.

De más szempontból itélve is a helyzetet: nem-e sújtja a magyar ipart legjobban a külföldi iparcikk behozatala? már a rendelt munka tetemes megdrágítással is a külföldi iparnak teszünk szolgálatot, amennyiben a munkabér emelkedése folytán a munkaadók is kénytelenek vevőikkel szemben áraikat emelni és akinek nem telik drágább ruházkodásra, az olcsó kész raktári ruhát szerez be magának, amely többnyire ausztriai készítmény. Noha tudja, hogy az silányabb, de mert nem telik több, megelégszik vele. Vajjon jogos-e panaszunk, jajgatásunk, hogy pang az iparunk, ha mi magunk szolgáltatjuk ki iparunkat a külföldnek? Ha a kevés munkánkat, ami volna, kiadjuk a városból, az országból?

Hogy e sztrájk külföldről indított, abban véleményünk megegyezett. És ha figyelembe veszem a sztrájkolók azon kijelentését, hogy ők kibírják akár egy esztendeig is, önkéntelen szökkik elének az a kérdés: nem-e külföldi tőke szolgáltatott-e itt öngyilkossági eszközt a magyar iparnak, a magyar munkásnépnek?

Barth Henrik.

Az illat hangja.

(Szimbolizmus.)

(A Pesti Hirlap csütörtöki tárcájában Lux Terka ezt írja: A Mária-szobor lába elé nagy viola bokréta volt téve s az egész templom tele volt viola-illattal, ezzel a sajtóságon szomorú, fájó illattal. A gótikus ablakok lilaszínű üvegén besütött az őszi nap s még a levegőnek is olyan színe volt, mint a spiritusz lángjának. A gyertyacsillár apró csüngőcskéi mintha amethistből lettek volna faragva s a Keresztelő Szent János szobrának olyan színű volt a piros köpenyegje, mint a bimbózó orgona virágnak.) — —

Káprázik a fülem és hallucinál szemem, hogy ezt végigolvastam. Ott ahol a violák fájnak, kiáltó sötétség van az öt érzék szerepére nézve. A levegőfa oly zöld mint a smaragd és látása fáj fáradt fülemnek. A fűszínű gabona oly sárga már, ha ugyan jól hallom, hogy meg sem bírom tapintani,

A violaillat szomorú. A nefelejts melanokóliába esett kedvese szomorúsága miatt és a Schwarzerba kell küldeni. Találkoztam egyszer egy buzavirággal, amelynek az volt

a szenvedélye, hogy vörös szeretett lenni. Egyszer aztán megjárta, mert szétpukkadt mint a béka, amely az ökörséget ambicionálta.

Ugyanakkor volt ez, mikor az a hatalmas lila szélvihar kidöntötte a Sárga tenger összes éber bokrait. Magam is ott jártam és egy bordószemű távirópóznába ütődtem. Odaborultam kezemmel a távirópóznára amely épen akkor pihent, mert nem távított. Ordító pénzt vettem elő és odaadtam a fontebb jelzett lila szélnek. Az kacagva sarkon fordult és otthagyt, de előbb a pénzt megszagolta és zsebrevágta. Kék lelkem ibolyaszereűen vidám hangulatának koromfekete emlékezetén mindez egy éles faragványnyá csucsosodik. Ó, szép, égszínkék. akarom mondani: zsandárkék idők!!

Hirdetés.

Rudics utcában lebontandó házamnál régi épület anyag egészben esetleg részletekben is eladom.

Értekezni lehet

Sugár Manónál.

A trachoma (egyptomi szembetegség) népszerű ismertetése.

Mi a trachoma?

A trachoma veszedelmes szembetegség, mely rendszeren úgy kezdődik, mint más ártatlan szemgyulladás; könnyezéssel, viszketéssel, reggeli csipázással s a szemek beraadásával. Máskor a betegség kezdetén még ennyi bajt sem okoz, hanem alattomosan, fájdalom nélkül fészkel be magát a szemhéj belésébe. Az orvos ilyenkor már felismeri és épen ilyenkor lehet a bajt leggyorsabban meg is gyógyítani. Későbbben a betegség megtámadja a látást is, mert amint mondani szokás, hályoggal borítja be a szem világát. Hozzáértő orvos még ilyenkor is megmentheti a látást, de aki addig vár a gyógyítással, a míg a betegség a szemhéját is elgörbíti, a szem világát elpusztítja s a szemet kiszáritja: annak a baján senki sem tud segíteni s menthetetlenül megvakul.

Hogyan kapja meg az ember a trachomát?

A trachoma ragadó s betegség, de nem olyan, hogy messziről is meglehessen kapni a betegtől, hanem csak úgy, hogy ha a beteg szemcsipája, genyedsége az egészséges ember szemébe jut. Ez pedig legkönnyebben úgy történik, hogy ha az egészséges szemű a beteg szemű ember törülközőjét, mosdótálját, ágyruháját használja. De ha a szem nagyon genyedséges, a piszkos ember összekeni még a kilincset is, és ha most az egészséges ember kezével megfogja s azután a szemét megdörzsöli, úgy is elkaphatja.

Hogyan védjük meg magunkat a trachoma ellen?

1. Mindenféle betegségtől legjobban óvakodhatik az ember a tisztasággal. Különösen a hol sok trachomás van, a kezünket sokszor mossuk meg jó sok vízben szappannal, s ne döröglegessük mosatlan kézzel a szemünket.

2. Ne használjunk mással közös törülközőt, ágyruhát!

3. Ha a lakásunkba befogadunk lakót, cselédet, tanulót, ügyeljünk rá, nincs e szem-baja, s ha gyanús, vizsgáltsuk meg a szemét orvossal!

4. Ha pedig valaki mégis megkapja a betegséget, az gyógyíttassa a szemét türelmesen, mert a baj gyógyítható. De nem ám egy-két hét alatt, hanem sok hónapig eltart, míg a szembaja elmúlik.

De még azontól is utána kell nézetni néha, mert különben könnyen kiujul. Eleinte úgy is lehet gyógyítani, hogy a beteg hetenkint

2—3-szor eljár az orvoshoz, de ha a baj a szeme világát is megtámadta, sokszor már csak a kórházban lehet kigyógyítani.

TANÜGY.

— A bajai magyar királyi állami tanítóképző-intézet igazgatósága pályázatot hirdet a bajai magyar királyi állami tanítóképző-intézetbe való fölvételre és az intézettel kapcsolatos internátusban (nevelőintézetben) és köztartásnál megüresedő államköltséges, teljesen díjmentes és kedvezményes helyekre. A fölvétel és segélyezés iránt benyújtandó, 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványhoz eredetiben következő okmányok csatolandók: 1. Születési bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó a megkövetelt életkort betöltötte. 2. Tiszti orvosi bizonyítvány arról, hogy folyamodó semmi olyan testi fogyatkozásban, fejletlenségben, vagy eltorzulásban nem szenved, a mely a tanítással járó nehéz foglalkozásban akadályozná, vagy pedig a serdülő gyermekek illetlen gnyolódását önként kihivná s így a tanítás komolyságát é. eredményét veszélyeztetné. Ezen bizonyítványban igazolandó az is, hogy a folyamodó himlő ellen sikeres újraoltásban részesült, teljesen ép érzékszervekkel, hibátlan beszélő szervvel, erős, egészséges tüdővel bír és hogy nem szenved trachomában, 3. Iskolai bizonyítvány arról, hogy folyamodó a gimnázium, vagy a reáliskola, vagy a polgári iskola IV. osztályát legalább elégséges sikerrel végezte. 4. Hiteles községi bizonyítvány a családfő polgári állásáról, a szülők vagyoni állapotáról, kimutatva ebben részletesen, hogy a szülők ingatlan birtokuk, üzletük, iparuk, vagy hivataluk után s netán egyéb forrásokból mily összegű évi jövedelemre számíthatnak, vagy esetleg maga a növendék nem bír-e magánvagyonnal, s ha igen, ennek jövedelme hová fordítatik. 5. Községi vagy más hiteles bizonyítvány a családtagok számáról, ezek életkoráról és arról, hogy közülök hány van távol a szülői háztól, hány és mily mértékű neveltetési költséggel terheli meg a családfentartót, esetleg a folyamodó nem élvez-e már ösztöndíjat? Bővebb értesítést az intézet igazgatója ad.

TÖRVENYKEZÉS.

Megsértett ügyvéd.

Megirtuk annak idején lapunkban, hogy Sztojkovics György ügyvéd többrendbeli becsületsértés címén feljelentést tett Vermes Béla ellen az általa ellenében használt sértő kifejezések miatt. A büntető járásbíróóság tárgyalása alkalmával azon indokolással, hogy vádlott csupán panaszos eljárását kritizálta, felmentő ítélet hozatott, amely ellen panaszos felebbezéssel élt. A büntető törvényszék felebbeviteli tanácsa ma tárgyalta az ügyet Marián Miklós elnöklete alatt. Panaszos képviselőjében dr. Révész Ernő jelent meg, Vermest Farkas Zsigmond védte. A törvényszék az első bíróság ítéletét megváltoztatva, Vermes Bélát három rendbeli becsületsértés vétségében bűnösnek mondva ki, 600 korona pénzbüntetésre és az ítéletnek egyik helyi lapban egész terjedelemben leendő közzétételére ítélte.

A halálos ítélet epilógusa. A bűnvádi perrendtartás értelmében, ha a vádlott halálra

ítéltetik, az elnök köteles hozzá kérdést intézni, óhajt-e kegyelmért folyamodni. A tárgyalás berekesztése után pedig a törvényszék zárt ülést tart, amelyen a tanács három tagján kívül csak a kir. ügyész vehet részt és amelyen elhatározzák kegyelemre ajánlják-e az elítéltet. Ezt a két mozzanatot a szerdai ítélethirdetés után elfeledték és tegnap pótolták. A határozatot természetesen titokban tartják.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai büntető törvényszék által a jövő hétre főtárgyalásra kitűzött ügyek a következők:

Április hó 12-án. Pletli József, súlyos testi sértás. Óvári József, lopás. Mussin Fábán, lopás.

Április hó 13-án. Heincz József, erőszakos nemű közönség. Kovács Sándor és társai. csalás. Kovács István, gyermek kitétel. Pulin Kuzman. súlyos testi sértés.

Április hó 15-én. Temesvári Sándor, gondatlanságból okozott súlyos testi sért. Drobina Sándor. Sándor. szándékos emberölés kísérlet.

Nagy művész és humorisztikus estély

az

„OTTHON“ kávéházban

Szombaton április 9., 10. és 11-én este 8 órakor

Kiséri Nándor

hirneves jellem és ének humorista, a »Folies Capric«-ból.

Mr Wienée S.

világhírű prestidigitateur, valamint

Mister Rossini kigyóember és

Boós Antal

grotesk komikus felléptével. Rendező: *Kiséri Nándor*. Karmester: *Bartay Gyula*.

Ugy a legfigyelmesebb és pontos kiszolgálásról, valamint izletes hideg buffetról, kávéházi meleg és hideg itatokról legjobban gondoskodik

VERSENDI GYULA,

az Otthon kávéház tulajdonosa

LEGUJABB.

A hónap szoba regénye.

A dohány-utcai szerelmi dráma áldozatait ma délelőtt boncolták föl a törvényszéki orvostani intézetben. Szilvász Flórika holttestét kiadták a gyászoló családjának, Hatz Bélát pedig a rákoskereszturi temető halottsházában ravatalozták föl. Temetésük holnap délután négy órakor lesz. Szilvász Flórikát a kerepesi-uti temetőben helyezik örök nyugalomra.

Ki lesz a olmtüzi érsek?

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Főpapi körökben nem tartják valószínűnek Belopocky Kálmán nagyváradi kanonoknak olmtüzi érsekké való kinevezését, mert az osztrák szokásjog szerint az olmtüzi érseket az olmtüzi káptalan választja meg és a választást a pápa csak megérősíteni szokta. Különbösen sem valószínű, hogy a 200.000 forintot jövedelmező érsekségre idegenre essek a választás.

A bécsi Jockey klub válsága.

Bécsből jelentik, hogy a Jockey klub elnökei *Trautmannsdorf* Károly herceg és *Pallavicini* Sándor örgróf tegnap este bejelentették lemondásukat. A lemondás okául a cotingbrunni versenypálya megvétele körül felmerült differenciákat emlegetik.

KÖZGAZDASÁG.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság minap tartotta évi közgyűlését gróf Csekonics Endre v. b. t. tanácsos elnöke alatt. Az igazgatóság, élén Ormódy Vilmos vezérigazgatóval, teljes számban volt jelen. A részvényesek az ülésen 61 szavazattal voltak képviselve.

Jeney Lajos igazgató mutatta be az 1903. évi igen eredményes üzletéről szóló jelentést. E szerint a társaság díjbevétele a múlt évben ismét jelentékenyen emelkedett s kivált az életbiztosítási üzletágban oly nagyméretű volt az új üzletek szerzésének sikere, hogy az előző évben 293.922.210 korona 91 fillér összeggel kimutatott életbiztosítási tőkeállomány 1903-ban az év folyamán beállott számos és jelentékeny tőkeesedékeség dacára 312.301.170 korona 81 fillér összegű állományára gyarapodott föl. Az 57.840.896 korona 49 fillér életbiztosítási évi új szerzés eredmény összes szerzési költségei már a múlt évben teljesen leirattak. Ujabb tekintélyes gyarapodást mutatnak a társaságnak különben is nagyon erős tartalékai. Tűzbiztosítási díjtartaléka 5.300.000 korona, betörésbiztosítási tartaléka 90.000 korona összegre emelkedett a több éves jégbiztosítások utolsó évi díjengedményeinek fedezetül pedig 100.212 korona 39 fillér összeg helyeztetett tartalékba. Az értékpapírok árfolyamemelkedésének egész jelentékeny évi nyereségét, 787.305 korona 91 fillért árfolyamkülönbözeti tartalékához csatolta a társaság s e tartalék ezzel 4.700.447 korona 18 fillére növekedett. S még ezenfelül 2.310.839 korona 52 fillér összegre emelkedett a társaság külön tartaléka is. A minden terheléstől ment életbiztosítási díjtartalék a viszontbiztosított rész levonásával 1903. végén már 84.237.931 korona 91 fillért tett ki. Hozzászámítva a részvénytőkét is, a társaság összes biztosítéki alapjai a múlt év zártával 108.847.431 korona 1 fillérnyi összegre rugtak. Az összes üzletágak egyesített évi eredménye 2.904.363 korona 87 fillér össznyeresemény, melyből az alapszabályszerű levonások és tartalékolások után 1.916.703 korona 31 fillér marad a közgyűlés rendelkezésére. Ebből az igazgatóság évi osztalékra részvényenként 400 koronát összesen tehát 1.200.000 koronát javasol kifizetni; a még fennmaradó összegből nagyjából célszerű leírásokra s tartalékolásokra fordítani 50.000 koronával azonban a tisztviselők nyugdíjalapját, 10.000 koronával pedig a beteg tisztviselők segélyezésére szolgáló Ormódy-alapot gyarapítani. Közhasznú adakozásokra az igazgatóság javaslata 15.000 koronát irányoz elő. Ezután a felügyelő-bizottság jóváhagyó jelentése került felolvasásra. Miután a folyó évvel az összkormányzó testület kormányzása lejárt, megejtették a választásokat. Az új ciklusra az igazgatóság tagjai lettek Ormódy Vilmos vezérigazgató, báró Harkányi Frigyes igazgatósági elnök, Jeney Lajos vezérigazgató-helyettes, László Zsigmond és gróf Zichy Nándor. A választmány tagjai: elnök gróf Csekonics Endre, alelnök gróf Nádasdy Ferenc, tagok: báró Baich Milán, gróf Bánffy György, gróf Batthyány István, Darier Henrik, Deutsch Sándor, gróf Erdődy Rudolf, báró Gerliczy Ferenc, Goldberger Berthold, báró Harkányi János, gróf Karátsonyi Jenő, báró Schosberger Nándor, Szegedy György, Sziatányi Géza, báró Uechtritz Zsigmond, gróf Wenckheim Frigyes, gróf Zichy János. A felügyelő bizottság tagjai: Burchard-Bélaváry Konrád, Hajós József, Németh Titusz és báró Radvánszky Géza.

Budapesti gabonatözsde.

Kálnoky és Simon gabonatermék-kereskedő cég tudósítása.

— Április 8. —

Mintegy 8000 métermázsa buza került forgalomba szilárdan tartott, némely tétel 2 és fél fillérig magasabb áron.

A határidő-üzlet.

Szilárdan indult magasabb külföldi jelentésekre. Zárlat felé eladási megbízások folytán az árak nagyon gyengültek.

	Déli zárlat	Esti zárlat
Buza apr.-re	812—810	808—09
Buza máj. 1904	815—813	811—12
Buza okt.	803—802	799—00
Rozs apr.-re	634—633	633—34
Rozs okt.-re	658—656	653—54
Rozs áprilisra	—	—
Zab okt.-re	536—535	535—36
Zab	—	—
Zab október	559—557	558—59
Tengeri máj.	518—517	516—17
Tengeri	—	—
Teng. jul. 1904	528—527	—
Repce	—	—
repce aug.	10.95—11.50	—

1493/904. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város tanácsának 1493/904 sz. határozata alapján a vágóhidon építendő szabadon álló árnyékszék vállalatának biztosítása céljából *folyó évi április hó 10-én délelőtt 10 órakor* a gazdasági ügyosztály hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Az árlejtésre az érdeklődő szakiparosok meghívotnak, annak megjegyzésével, hogy a kikiáltási ár 1157 kor. 48 fillér a bánatpénz 100 korona, s hogy e terv, költségvetés és a vállalati feltételek a gazdasági ügyosztályban tekinthetők meg.

Szabadka, 1904. évi március hó 31-én.

A városi tanács.

Szabadka sz. kir. város tanácsa.

6389/1904. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A th. közgyűlés 221/5765/1904. sz. határozata alapján közhírré teszem, hogy a Ludas-pusztán, Tompán és alsó Tavankuton építendő esendőrségi laktanyák és melléképületeinek vállalat utján leendő biztosítása céljából *f. évi április hó 17-én vasárnap d. e. 10 órakor* a gazdasági ügyosztályban zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Felhívotnak mindazok kik ezen árlejtésen résztvenni kívánnak, hogy szabályszerűen felbélyegzett és ovadékkal ellátott zárt ajánlatokat a mondott napon d. e. 10 óráig a városi iktató hivatalban nyujtsák be.

Ajánlatok csupán a mérnöki hivatal által kiszolgáltatandó ajánlati iven tehetők.

Ajánlat tehető mind a 3 laktanyára és mind a 3 melléképületre együttesen, avagy 1—1 laktanyára és 1—1 melléképületre külön-külön is.

Ovadék: az egész munkára 2300 korona., Egy laktanya főépületére 540 kor., egy laktanya melléképületére 230 kor.

A tervek és költségvetések a hivatalos órákban a mérnöki hivatalban megtekinthetők. Szabadka, 1904. évi ápril hó 7-én.

Dr. Biró Károly.

polgármester.

Grand Cirkusz Variete

Claire Laforte.

Ma vasárnap, 1904. április 10-én a régi szénatéren, d. u. 4 és este 8 órakor

2 nagy előadás 2

Mindkét előadásban az összes tagok közreműködésével változatos műsor.

Holnap hétfőn, április 11-én

nagy jutalom előadása

Szwarc magyar augusztának.

Helyárak: Zártszék 1 kor. 60 fill., I. hely 1 k. 20 fill., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill. Karzati álló 30 fill. Gyermek és katonák örmestertől lefelé: Zártszék 1 kor., I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 30 fillér, Karzat 20 fillér.

Bővebbet a falragaszok.

Számos látogatást kér

Claire Laforte,
igazgató.

Hol lehet legolcsóbban

Vásárolni

kész férfi öltönyt,

gyermek ruhát,

női kabátot

és paletot

Földes Samu és Társa

Szabadka, Főtér Vermes-palota.

Férfi öltöny	---	---	17 kor. feljebb
Ulster	---	---	22 " "
Felöltő	---	---	17 " "
Gyermek öltöny	---	---	5 " "
Gyermek felöltő	---	---	9 " "

Külön osztály női konfekciókban.

Női Jaquetok	---	---	11 kor. feljebb
Női Paletok	---	---	17 " "
Fü és leánygallérok	---	---	5 " "

Egy kereskedelmi iskolát végzett gyakorlattal bíró ifju

könyvelői állást

Keres. Esti könyvelést is elfogad.
Czim a kiadóhivatalban.

Ösztrák-Magyar

Monarchia írásban és képben

czimű diszmű, teljesen új, 21 vászon diszkötéses kötetben, melynek bolti ára **331 korona, 150 koronáért ELADÓ.**

Kitüntetés
Budapest 1896.

Kiállítási érem.

HORVÁTH SÁNDOR

KOSÁRFONODÁJA

Jókai-utca Szabadkán, Vermes-féle ház, 38 sz. alatt.

Eivállal, készít és raktáron tart:

Gyermek kocsikat, utazó kosarakat,
legfinomabb nád- és pálma kézikosarakat,

fatartó kosarakat,

gyékény szatyorokat, piaczi kosarakat

fedéllel és fedél nélkül, virág állványokat
legdiszesebb kivielben.

Kocsi kasokat koczkás és sima fonással.

Nádszékek a legjutányosabb árban készítettnek.

Kitüntette

Ezüst érem.

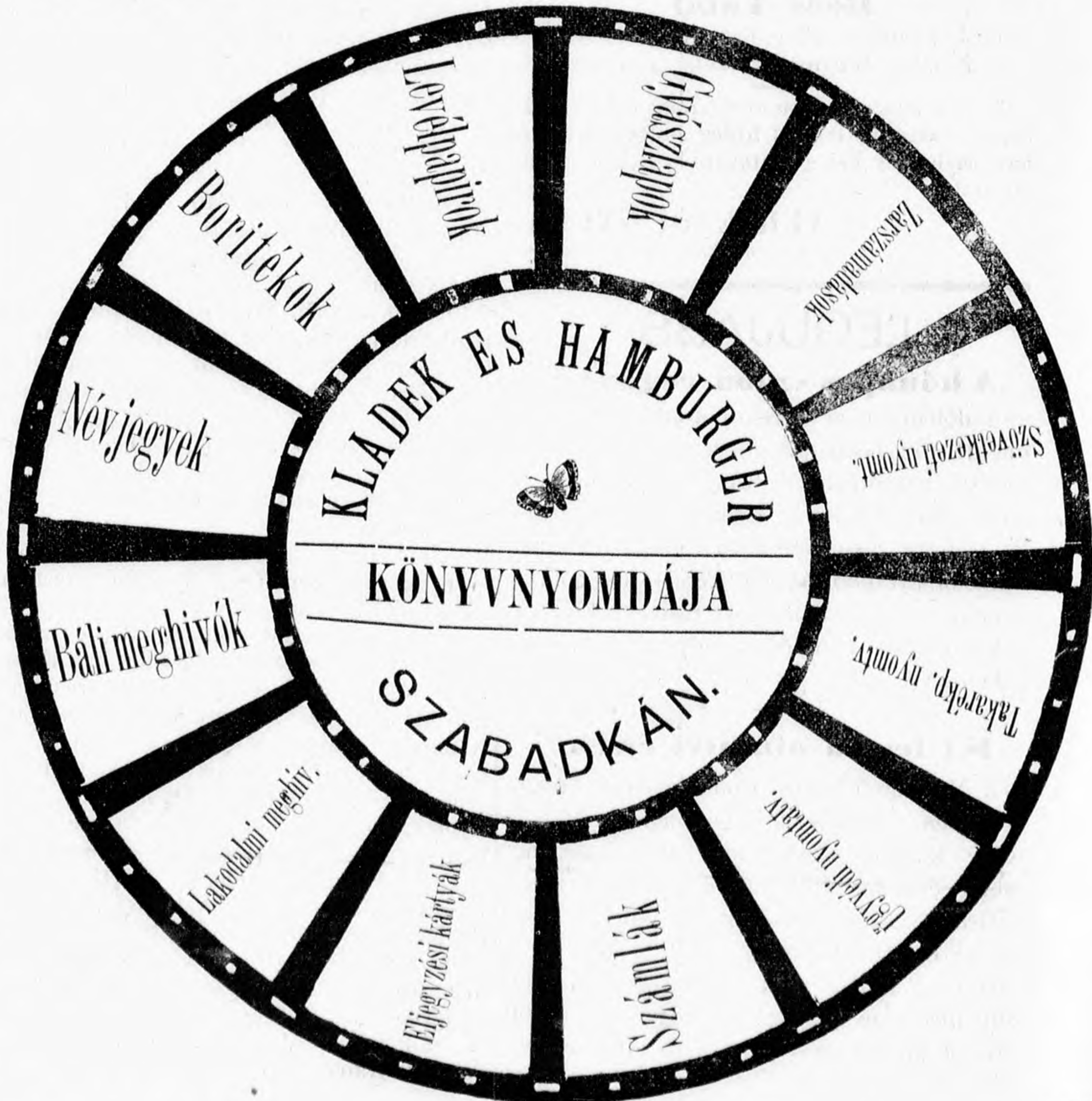

SZINHÁZI HIRLAP

egész évfolyama
jutányos árban kapható a kiadóhivatalban

KLADÉK ÉS HAMBURGER
KÖNYVNYOMDÁJA
SZABADKÁN.

Leveghívók
Gyászlapok
Zárszabadosok
Szövekeztetett nyomt.
Takarékp. nyomt.
Törvénnyomtat.
Számológ.
Eljegyzési kártyák
Lakodalmi meghív.
Báli meghívók
Névjegyek
Borítékok

6944/904. szám.

Hirdetmény.

Szabadka szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, miszerint a város tulajdonához tartozó kaszálók, a zentai temető mögötti herés kert és egyes parkokban termett fű alábbi sorrendben lesznek nyilvános árverés útján a folyó évre hasznbérbe adva.
Folyó évi április hó 16-án délelőtt 9 órakor a helyszínen:

1. Körösi—szegedi határ melletti 43²⁰⁰/₂₀₀₀ lánckaszáló.

Folyó évi április hó 17-én délelőtt 9 órakor a gazdasági ügosztól hivatalos helyiségében.

2. Jaszi bara.

3. Bukvátói tó.

4. Mária Terézia parki fű.

5. Szt. Teréz téri parki fű.

Folyó évi április 10-én délelőtt 8 órakor a helyszínen:

6. Palics környéki 46 lánckaszáló.

Folyó évi április hó 20-án délelőtt 8 órakor a helyszínen:

7. Régi cserépegető melletti 4 ¹⁷⁰⁰/₂₀₀₀ lánckaszáló.

8. Bajnái 7 ³⁷⁰/₂₀₀₀ lánckaszáló.

9. Zentai temető mögötti heréskert 3 ²⁷⁰/₂₀₀₀ lánck.

Folyó évi április hó 23-án délelőtt 8 órakor a helyszínen:

10. Szegedi szőlők végén u. n. posta földi kaszáló 6 hold.

11. Baranyi sómléki 20 ³⁶⁰/₂₀₀₀ kaszáló.

12. Palics parki fű.

13. Vér tó.

Kelt Szabadkán, 1904. évi március 29-én.

A városi tanács.

A mű festőhez czimzett egyházi szerek és festékkereskedés, mű- és iparfestészeti terem megnyitás.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a közel 20 éven át főnálló üzletemet megnagyítom és kibővitem

egyházi szer és festékkereskedéssel.

A „Műfestőhez“ czimzett kereskedésben elfogadtatnak megrendelések egyházi képfestésre, templom festésre bármely stylben; szobafestések magyar stylben; termek és szállodák modern kifestése; aranyozások, oltár-építések, szobrok polikromironása, másolások, szóval minden a műfestési és festési szakmába vágó munkák.

Előnyös beszerzési források lehetővé teszik, hogy **redeti gyári árakban számíthatok, s így vevőimet olcsón és szolidan szolgálhatom ki.**

Ajánlom továbbá a festőknek és háztulajdonosoknak legújabb találmányomat

nedves falaknak szárassá tétele végett festés által,

mely feleslegessé tesz minden grundolást, s hulladék leválást. Ezen új találmányom

a Bátori magyar új enyv,

mely kizárólag csak nálam kapható. — 100 kiló 25 korona.

FIGYELMEZTETÉSI

Minden háziasszonynak elkerülhetetlenül szükséges. Házilag festheti mindenki ruháit fiox kelme festékekkel (örvényileg védve). Tizenöt perc alatt elkészül, függönyök, blousok, férfi ruhák festésével. — A festék minden színben kapható.

Ára egy tubusnak, mely 45 méter szövet megfestésére elegendő 85 fill. vagy 1 kor.

Bátori (Blaskovits) Mihály

műfestész Szabadkán.

Üzlet: Deák-utca fű-féle ház. Lakás: VII. kör, Erdő-utca 66. sz.

MORVAI NOVÁK G.

vasbeton és Rabitz munka vállalkozó márvány, mozaik és cementáru gyár.

Vasbetonból épült saját házában, a vasuti indóházzal szemben. Telefon 238. sz.

Elvállal: vasbeton és Rabitz munkálatokat, betoncsatornázás, beton műtárgyak, nedves falak szárassá tétele és gránit-teraszó munkák.

Fürdő kádak, víztartók, vizelők, szökő kutak, facement tetők.

Nagy és állandó raktár román és portland csementből.

Nagyban és kicsinyben a hához szállítva legutányosabb árak mellett.

Nagy raktár mindennemű mozaik és ezement lapokból 1—6 színben, keramit lapok, kőagyagesővek.

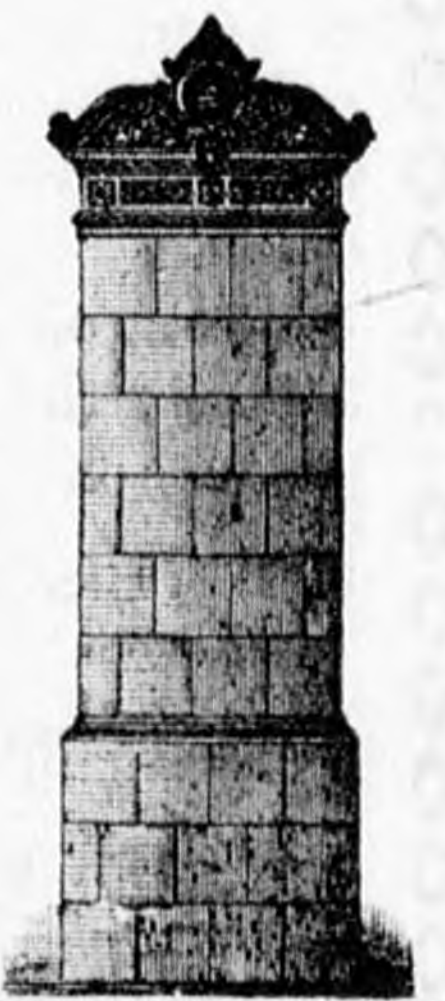
Szabadalmazott asphalt elszigetelő lapok nedvesség ellen. Asphalt papir, stb

Külön osztály:

Cserépkályha gyári raktár

ÜZLETVEZETŐ: **DÁNIEL A. JÓZSEF**

Bathyány-utca.

A m. kir. államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége

BUDAPFST, V. KERÜLET, VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű

gőzeséplőkészleteket, ipari czélokra alkalmas COMPOUND lokomobilokat.

MILLENIU

fűkaszó-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

**Szőlős gazdák és kereskedők
figyelmét felhívom**

tölgy

szőlő karoimra

150—180—200 cm. hosszúságban
jutányos árban szállítva.

Braun H. fia
SZABADKA.

Nagymennyiségű
szép és nemes fajú
RÓZSÁK

nagy választékban
és jutányos árban kaphatók

BAGICS JÓZSEF kertésznél
Bednác - féle kert, az erdő bejáratával szemben
Ugyanott szebbnél-szebb
alkalmi csokrok megrendelhetők.

Van szerencsém t. cz. szives tudomására hozni, hogy több év óta fenálló szabó üzletemet a

női ruha elkészítésre

is kiterjesztettem, e célra berendezett műhelyemben (Tompa-u. 296. „vörös ökör“ iskola mellett) elkészülnek — szakszerűleg — a legszebb női divat toillettek, **angol kosztüm, díszes tavaszi és nyári ruhák** stb. — Különös figyelmébe ajánlom a

női felső-kabátokat és angol ruhákat,

melyek műhelyemben

férfi sz. b. munkások által készülnek. Remek állásért (Paletó, Spenser vagy testhez álló) kezeskedem.

BARTH HENRIK

férfi- és női szabó

Eötvös-utca 60. szám, (Halpiacz.)

Szabadka szab. kir. város rendőrkapitánya.

64191904. kap. szám.

Hirdetmény.

A város területén az utóbbi időben több veszett kutya kóborolt és irtatott ki, melyek több embert martak meg s miután ennek folytán a városban több veszedelem gyanúja alatt álló kutya kóborol, ez okból az 1888. évi VII. t. c. 68. §-a s illetve az ezen törvény alapján 4000¹⁸⁸⁸ szám alatt a nagymélt. földműves, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által kibocsájtott rendelet 188. §-a alapján elrendelem, hogy a város bel- és

külterületén lévő valamennyi bármely fajú kutya mátol számítva 40 napon keresztül megkötve tartassék, az így megkötött kutya különösen friss vízzel jól elláttassék vagy pedig harapás ellen biztos szájkosárral ellátva zsinóron vezetessék, mivel az ezen rendelet ellenére szabadon eresztett kutyák minden tekintet nélkül kiirtatni, tulajdonosaik pedig a törvény 154-ik §-ának i) pontja alapján a kutyák elhanyagolása esetén is 100 forintig terjedő pénzbüntetéssel fognak büntettetni. Tekintve pedig azon körülményt, hogy a

jelen év folyamán a város területén több egyént martak meg a veszett ebek; a fentebb közölték újbóli, legszigorubb szemmel tartása mellett arra is figyelmessé teszem a nagy közönséget, hogy bármely állaton észlelt minden gyanus megbetegedési eset a rendőrkapitányi hivatalnál az idézett törvény 149. §-a értelmében 300 forintig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt azonnal bejelentendő.

Szabadka, 1904. évi március hó 29-én.

Szalay Mátyás,
rendőrkapitány.

Teljes waggonrakományok bármely állomásra szállítva!

KERTÉSZ ALBERT

SZABADKA, VI. kör, Petőfi-utca 88. sz. (gimnáziummal szemben.)

Telefon 204. szám.

MELOCCO PÉTER Budapest

Márvány, mozaiklap, műkö és cementáru-gyár. Beton és vasb. építési vállalat

KÉPVISELETE ÉS RAKTARA.

Építési cikkek s gazdasági anyagok

raktára.

ELÁTÁS NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.

Állandóan raktáron tart:

Építési anyagok: Elsőrendű minőségű biharmegyei fával égetett darabos és építési mész. o Valódi beocsini román és portland cement eredeti ólmozott zsákokban. o Hornyolt tetőcserepek. o Tűzálló (chamotte) téglák. o Valódi egeresi szobrász és alabástrom gipsz. o Kátrány kőfedélemezetek. o Szagtalan valódi asphalt lemezek. o Asphalt elszigetelő lemezek. o Vizmentes köszénkátrány. o Elsőr. Carbolineum fotelítésre. o Cement és mozaiklapok a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig. o Csömöszölt portland és kőgyag esővek. o Szurok fáklyák.

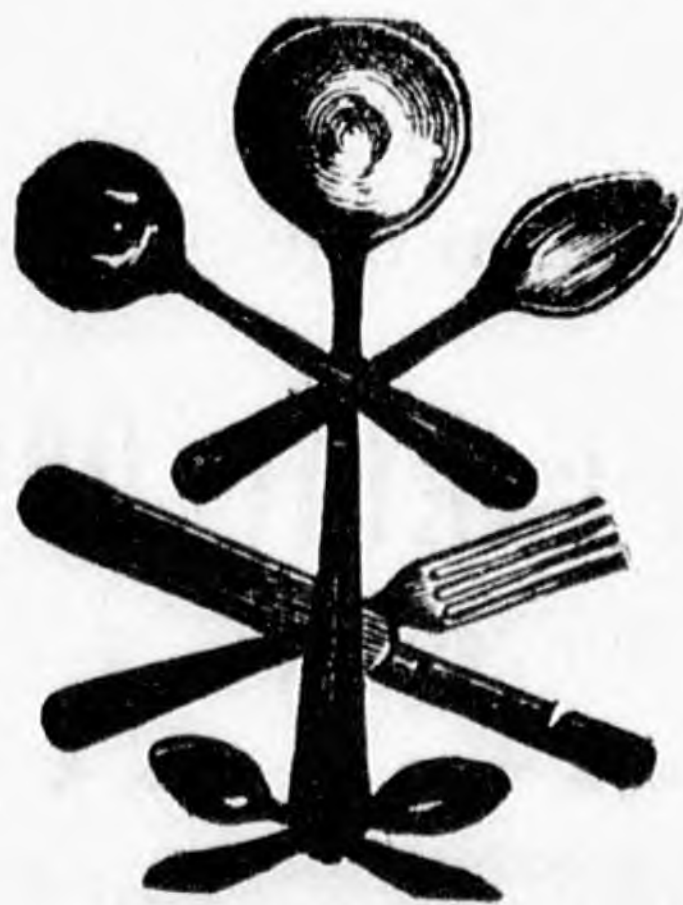
Gazdasági cikkek: Elsőrendű repeze olaj. o Kék uszó és gazdasági kocsikenőcs. o Carbolsav fertőtlenítésre. o Valódi orosz gépolajok eredeti hordókban. o Valódi oliva olajok. o Hengerolajok. o Nehéz és könnyű gépolajok. o Elsőrendű gépszir (lowotte).

Sürgöny-és levélcim: **Kertész Albert Szabadka.**

Jutányos árak. Csak elsőrendű árúk. Azonnali szállítás.

Egy háztartási mérleg

és 1 üveg eredeti francia parfüm
ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktáramból világhírű kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói

ezüst árúimat

és pedig: 6 darab mexikó ezüst asztali kés, 6 darab mexikó ezüst evővillát, 6 darab mexikó ezüst evőkanalat, 12 darab mexikó ezüst kávéskanalat, 6 darab kiváló dessertkést, 6 kiváló dessertvillát, 1 darab mexikó ezüst levesmerítő kanál, 1 darab mexikó ezüst tejmerítő, 2 darab elegáns asztali gyertyatartót.

46 darab összesen csak 6 frt 50 kr.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomban egy szavatosság mellett pontosan működő 12¹/₃ kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért 25 évi jótállást vállalok, Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

Denker J. központi forgalom áruháza: Bpest, Hernát-u. 54.

5 koronáért

küldök 4¹/₂ kiló (kb. 50 drb.) kevéssé megsérült — finom enyhe **Piperesszappant** rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jászmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes megküldése esetén vagy utánvétellel küldi.

3 frt 40 krajczár

utánvéttel egy vég szépeességi váson 6 teljes férfi vagy női ingre 90 cm. széles kitűnő minőségben, 5 évi jótállással; számos elismerés.

4 frt 50 krajczár

utánvétellel egy elegáns férfi öltönyre 3 méter divatos szövet egy elegáns férfi öltönyre tetszés szerinti színben kapható.

⇒ Mintákat nem küldök. ⇒

Kék zománczozott főzőedény! Legfinomabb gyártmány!

Bámulatos olcsó árban. — Próbarendelmény 6 drb főzőfazék és 6 darab lábas csak 3 forintba kerül utánvétellel.

Denker József Bpest

VII. Hernát-u. 54.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár minden kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, azért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladáatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Cím

Érmelleki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Jó házból való, képesítéssel bíró,
róm. kath. vallású

ÓVÓNŐ

intelligens családhoz szerény feltételek mellett **nevelőnőül** ajánlkozik.

Felhívás.

A nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 1901. évi december hó 30-án 104.300 III. 2.901. szám alatt kelt és a haszon állatok tavaszi vizsgálatára vonatkozó magas rendelete alapján elrendelem, hogy az összes lovak (csődör, herélt, kancacsikó és szopós csikó) az alább jelölt helyen és kitűzött időben megvizsgálás céljából elővezetendők.

Lóállítási helyek:

1: A városi és Radonvác pusztai és összes szőlők lakosaira nézve lóállítás helyéül az új vásártér tüzetik ki; kötelesek ennél fogva:

a) Folyó évi április hó 12-én reggel 7 órákor az I. és II. kör lakosok, továbbá az összes ugarföld lótulajdonosai lovaikat; a III. és IV. körök ugyanaznap délután 2 órákor odavezetni;

b) Hasonlóképen tartoznak az V. és VI. körök lovaikat április hó 13-án reggel 7 órákor; a VII. és VIII. körbeiek, Radonvác pusztabeliek és az összes szőlőbeliek ugyanaznap délután 2 órákor beállítani

2. Azon lótulajdonosok, kiknek szállásaik a Tompa és Kelebia pusztán fekszenek, kötelesek lovaikat április hó 12-én reggel 7 órákor a báró Rédl Béla kelebai birtoka mellett és irányában fekvő városi telekre elővezettetni;

3. Azon lótulajdonosok, kiknek szállásaik a Sebesityi és Tavankuti pusztán fekszenek kötelesek lovaikat április hó 12-én reggel 7 órákor Pertics Gergely (Antalfi) tavankuti szállása mellett fekvő városi földre előállítani

4. Azon lótulajdonosok, kiknek szállásaik a Györgyeni és Vamteleki pusztán fekszenek kötelesek lovaikat április hó 13-án reggel 7 órákor a Sztantics János györgyeni szállása melletti országuton előállítani;

5. Azon lótulajdonosok, kiknek szállásaik a nagyfényi és zobnaticai pusztán fekszenek, tartoznak lovaikat április hó 13-án reggel 7 órákor a nagyfényi csárdához elővezettetni;

6. Azon lótulajdonosok, kiknek szállásaik a verusicsi pusztán fekszenek, kötelesek lovaikat április hó 14-én reggel 7 órákor a Kuluncsics Lázár csantavéri uton levő szállása elé előállítani;

7. Azon lótulajdonosok, kiknek szállásaik ludasi pusztán fekszenek, tartoznak lovaikat április hó 14-én reggel 7 órákor a Szalay-féle villa elé bevezettetni;

8. Végre április hó 16-án reggel 7 órákor az újvásártéren — a város egész területéről — uindazon lovak, melyek előállítására bármely okból elmulasztatott, **utóállítandók.**

Az elő nem vezetett lovak tulajdonosai, amennyiben ezen mulasztást kellőleg igazolni nem tudják, lovaik utólagos elővezetésén kívül az 1888. évi VII. t. c. 153. §-ának c) pontja értelmében 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak sújtatni.

Szabadka, 1904. március 29-én.

Szalay Mátyás,
r. főkapitány.

Kiváló szerencse Töröknel!

Felülmulhatlanul

kedvez főarudánk a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereségnél többet fizettünk nagyrebecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyeresémet és pedig:

a 100.000	koronás nyeresémet a 74366. sz. sorsj.-re	a 80.000	koronás főnyeresémet a 83061. sz. sorsj.-re
a 100.000	" " a 52528. " "	a 70.000	" " a 81161. " "
a 100.000	" " a 94780. " "	a 70.000	" " az 5498. " "
a 90.000	" " a 109780. " "	a 60.000	" " az 51613. " "
a 90.000	" " a 83610. " "	a 60.000	" " a 76347. " "
a 90.000	" " a 97787. " "	a 50.000	" " a 4036. " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyeresémet.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeresemény

jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben 1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeresemény 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb; összesen **55.000 nyeresemény és jutalom 14.459.000 korona összegben.**

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—
 $\frac{1}{2}$ " " " 3.— " " 6.—; $\frac{1}{1}$ " " " 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi április hó 17-ig
bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHAZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték üzlettel:

Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó.

TÖRÖK A. ÉS TÁRS bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... kor. összegben { utánvételezni kérem
postautalvánnyal küldöm } A nem tetsző
melléklem bankjegyekben (bélyegeken) } töröndő

Pontos cím: